

İKİ AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ / 2011

karayazı

b
u
s
a
y
ı
d
a

ötesini söylemek

asimetrik ve atipik bir dünyadan seslenen şiir

amerika'yı neden sevmiyoruz?

balık sepetleri

adem yeşilyurt
anita sezgener
gökhan arslan
amiri baraka
cihat duman
ersun çıplak
murat çelik
yulun eke
öktem tepe
salim nacar
cuma duymaz
kâmuran şipal
mehmet akif ertaş
mustafa burak sezer
sschnurre wolfdietrich
mehmet mümtaz tuzcu

ÖNYAZI

'Önyazı' adı altında bu vakte kadar yazdığımız tüm yazılarda, günümüz şiirini merkeze alarak, güncel arayış ve yönelimlerin farklı bakış açılarıyla değerlendirilmesi gerektiğini vurguladık. Bunu yaparken günümüzde yazan özellikle 'genç' şairlere meseleye hangi soruları cevaplayarak başlamaları gerektiği noktasında somut veriler sunmaya gayret ettik. Belki de kendi boğuştuğumuz sorulara birlikte yanıtlar bulmanın ya da yanıt bulabilecek birilerine ulaşmanın yollarını aradık. *Karayazı*'da başlattığımız bu tartışmaların farklı dergi ve platformlarda çeşitli yönleriyle sürdürülmüş ve sürdürülüyor olması bu bağlamda azımsanamayacak bir başarıya ulaştığımızı gösteriyor. Ancak asıl önemli olan, bizim başarı hane-mizmin kabarmasından ziyade, tanıklık ettiğimiz dönemin edebiyat dışı saiklerle şekillenen ihtiras dolu mücadelelere kurban edilmesinin önüne geçmektir. Bugün edebiyat ortamını işgal eden pek çok tartışmaya yakından bakıldığında, bizim, meseleleri 'edebiyat' zeminine çekmeye çalışmamızın gerekçeleri daha iyi anlaşılacaktır. Zira dergilerde, bloqlarda, mail gruplarında alevlenen tartışmaların ekseriyeti poetik mücadeleden çok, yazıp söylediklerinin 'mükemmelliğinden' şüphe duymayan kişilerin edebiyat ortamındaki konumlarını güçlendirme muhasebesi gibi görünüyor. *Fayrap* dergisinde Fazıl Baş ve Esmâ Güneş'in birlikte kaleme aldıkları 'Dergilerde Şiir' adlı yazı dizisinin başlama gerekçesi olarak ifade edilen şu cümleler, söz konusu muhasebenin tipik bir örneği olarak çıkıyor karşımıza: "Biz Hakan Arslanbenzer'in Vatan Somuttur (*fayrap* 24, Şubat 2010) şiiri yayımlanınca bunun edebiyat ortamında bir dalgalanmaya yol açmasını bekliyorduk. Çünkü bugün yazılan siyasi şiirin mükemmel bir örneği olmasının yanında Türk şiirinin bugünü için de ulaşılması gereken bir

haziran **16** ağustos

çıta ortaya koymuş, yani bayrağı zirveye dikmişti. Bunun bilhassa şiirde bir cephe olma gayreti gösteren *Heves*, *Karagöz*, *Karayazı* gibi dergilerde sonuçlarını doğrudan göreceğimizi düşünmüştük...” (Mayıs 2011, s. 31)

Editörü olduğu dergide yer alan bu ifadelere en ufak bir itirazı olmadığına göre, Arslanbenzer de bayrağı zirveye diktiğinden emin demektir. Aynı yazının devamında, Arslanbenzer’in bu ‘mükemmel’ şiirinin dolaylı yönden etkisinde kalarak ikinci dereceden (zirvede Hakan Arslanbenzer var elbette!) siyasi şiirler yazan şairlerden söz ediliyor. *Karayazı* 14’te yayımladığımız Feriz Şahin’in ‘Feriz’in Devleti’ ve Caner Ocak’ın ‘Kafiye Olsun Diye Yorar Mı İnsan Hiç Beynini’ adlı şiirleri bu etkilenmenin örnekleri olarak gösterilmek isteniyor. Ancak özellikle ‘Feriz’in Devleti’nin yayımlandıktan sonra aldığı tepkileri göz önünde bulundurduğumuzda ‘Vatan Somuttur’un, tüm mükemmelliğine (!) rağmen bir türlü yaratmayı başaramadığı dalgalanmayı yarattığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Hatta daha da ileri gidip yukarıda alıntıladığımız cümlelerin bu dalgalanmanın etkisiyle yazıldığını da iddia edebiliriz. Şiirin bir zirve kapma yarışı olduğunu düşünenler ellerinde bayraklarla dere tepe koştura dursunlar, ‘sol ve muhalif bir dergi’ olarak planladığımız *karayazı*’da minder dışına çıkmadan ‘şiiri’ konuşmaya devam edeceğiz. Çok iyi biliyoruz ve iyice bilinsin istiyoruz ki; şiirdeki zirveler zırvalara kapalı!

kar çileği

ingilizlerin güneşi görmesi gibi bir şeydi yüzün toprak damın üstünde beyrut türküleri söylerken ağzımı açmak çinkoları delen yağmura büyük sofralarda aniden gelen oğul vurgusu erken kalkılan sabahların bıraktığı burukluk

birbirimizden habersiz, beraberce geçtik üstünden tuzlu suda bekletilmiş kâğıt parçalarının ağrısı bardak taşıran uykuların sonra ardından baktık bir kayıpmış gibi kuytumuza kırıklar bırakan kargıların sadağına bile sadık kalamayan okların

her şeyin taştan oyulduğu günlerdi aşkın, ölümün, uzaklığın ve nedametın hayatımızı elleriyle kurcalayan adamlar vardı şımartılmış buz taneleri, kar çilekleri çok çok iyi huylu tümörler, mesela doğu herkes bilirdi, bütün şapkalı harfler çatısız ve babasız evlerin yerini tutardı

yahya kemal’in ankara’ya âşık olması gibi bir şeydi yüzün nahiye kahvesinde bir soru yaşlıların bulmacada ilk defa gördükleri

cumhuriyetin ilk yıllarında köy boşaltmaya ne ad verildi

Gökhan Arslan

<p>Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Süreyya Filiz Sisli</p> <p>Hazırlayanlar Cuma Duymaz - Ersun Çıplak 0505 258 66 95 0505 255 12 32</p> <p>Yönetim Yeri Yeni Baraj Mh. 1 Sk. Gülek Plaza Seyhan / ADANA</p>	<p>Yazışma Adresi Beyazevler Mh. Beyazevler Cd. No: 12 Çukurova / ADANA e-mail: karayazi.editor@gmail.com Posta Çeki Hesabı (Ersun Çıplak adına) : 6194613 ISSN: 2146-149X</p> <p>KARAHAN K İ T A B E V İ</p> <p>Merkez : Çakmak Cad. Çakmak Plaza No:40/44 Tel : 0.322 363 05 84 Seyhan / ADANA Şube : Mahfesiğmaz Mh. 79019 Sk. Sargut Apt. No: 4/39 Çukurova / ADANA Tel : 0.322 234 16 11</p>	<p>GRAFİK - BASKI</p> <p>ekrem ofset matbaacılık</p> <p>0.322 363 05 16 0.322 363 45 37</p> <p>ekremofset@hotmail.com - ekremofset@myinet.com www.ekremofset.com</p> <p><small>Karayazı iki aylık edebiyat dergisi olup kâr amacı gütmemektedir. Yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.</small></p>
--	--	---

ötesini söylemek

Ersun Çıplak

Ötesini Söylemeyeceğim

Kırmızı kiremitler üzerine yağmur yağıyor
 Evimizin tahtadan olduğunu biliyorsunuz
 Yağmur yağıyor ve bazı tahtalar vardır
 Suyun içinde gürül gürül yanan
 Dudağımı büküyorum ve topladığım çalıları
 Bekçi Halilin kız kardeşinin oğluna ait
 Daha doğrusu halasından kendisine kalacak olan
 Arsasındaki yıkık duvarın iç tarafına saklıyorum
 Hiç kimsenin bilmesine imkân yok
 İmkân ve ihtimal bile yok sizin bilmenize Bay Yabancı
 Ve yağmur yağıyor ben bir şeyler olacağını biliyorum
 Ellerime bakıyorum ve ellerimin benden bilgili
 Bir hayli bilgili olduğunu biliyorum
 Bilgili fakat parmaklarım ince ve uzun değil
 Sizin bayanınızdaki gibi ince ve uzun değil
 Annemi babamı karıştırmayın işin içine
 İnanmazsınız ama onların şuncacık
 Şuncacık evet şuncacık bir alakaları bile yok
 Sizin def olup gitmenizi istiyorum işte o kadar
 Ali de istiyor ama söylemekten çekiniyor
 Halbuki siz insanı öldürmezsiniz değil mi?
 Gidiniz ve öteki yabancıları da beraber götürünüz
 Tuhaf ve acaip şapkalarınızı da beraber götürünüz emi
 Boynunuzdaki o uzun ve süslü şeritleri de
 Kirli çamaşırları tahta döşemelerin
 Üzerinde bırakmamanızı yalvararak istiyeyeceğim
 Yalvararak istiyeyeceğim diyorum Medenî Adam
 Siz bilmezsiniz size anlatmak da istemem
 Kardeşim Ali gömleğinizi mutlaka giyecektir
 Halbuki ben Bay Fransız sizin gömleğinizi
 Hatta Matmazel Nikol'un o kırmızı ipekli gömleğini
 Hani etekleri şöyle kıvrım kıvrımdır ya
 Bile giymek istemem istemeyeceğim
 Evimizin tahtadan olduğunu biliyorsunuz
 Kibrit gibi iç içe sıkışmış tahtadan
 Hem şu bildiğiniz usule de lüzum yok
 Tepesi demir askerleriniz babamı alıp götürmeseler
 O zaman siz görürsünüz Bay Yabancı
 Ağaçların tepesine çıkabileceğimizi
 Ben ve kardeşim Ali'nin anlayabileceğinizi umarım
 Siz uyuduktan sonra odanıza girebileceğimizi
 Ben bunu ispat edeceğim-
 Hani sizin şu yüzü kurabiye bir bayanınız var ya

Beyaz ve yumuşak
 Hani tepesinde ikisi kısa biri uzun üç tüy var
 Onu siz başka yerlerden getiriyordunuz
 Sayın Bayanınızın gözleri çakmak çakmak yanıyordu
 Siz ötekini Bay Yabancı gizli gizli öpüyordunuz
 Elinizle onu belinden tutuyordunuz sonra öpüyordunuz
 Siz bizi görmüyordunuz
 Biz ağacın tepesinden seyrediyorduk
 Siz onu çok öpüyordunuz
 Ötesini söylemeyeceğim Bay Yabancı
 Ben siz belki bilmezsiniz on yaşıdayım
 Annem böyle konuşmak ayıptır dedi
 Annem o kadına şeytan diyor
 Bizim kediler de ona tuhaf tuhaf bakıyorlar
 Siz şeytanı çok seviyorsunuz galiba Bay Yabancı
 Siz şeytanı niçin bu kadar çok öpüyorsunuz
 Kabul ediyorum sizinki bizimkinden daha güzel
 Ama bizimki sizinkinden daha efendi daha utangaç
 Onu hiç görmedim o bize hiç gelmiyor
 Hele yağmur onu hiç deliğinden çıkarmıyor sanıyorum
 Ben yağmuru çok seviyorum Bay Yabancı
 Sizin ıslak saçlarınızı hiç sevmiyorum
 Tunusluların saçlarına benzemiyor sizin saçlarınızı
 Bizim saçlarımıza benzemiyor sizin saçlarınızı
 Ben karayım beni de amcamın oğlu seviyor
 Sizin o kadını sevmiyor Süleyman
 Süleyman benden başka kimseyi sevmiyor
 Ben de onu seviyorum
 Onu ve bizim evi seviyorum
 Bizim evin her tarafı tahtadandır
 Ayrıca matmazelin üzerine
 Bir akrep atabileceğimi de düşünün
 Tam karnının beyaz yerinden tutarsanız bir şey yapmaz
 Ama onu Matmazel bilmez ki o tam kuyruğundan tutar
 Sizin Matmazel bir ölse siz onu bir daha göremezsiniz
 Halbuki bizim ölülerimizi teyzem görüyor
 Onlarla konuşuyor onlara ekmek veriyor
 Onlar eklemek veriyor anladın mı Bay Yabancı
 Matmazel bir ölse ona kimse eklemek vermez
 Onun için gidip şapkalarınızı da beraber götürün
 Melekler bir demir parçasının üzerine oturmuşlar
 Her biri bir damla atıyor aşağıya
 İşte yağmur bunun için yağıyor
 Ben bunun için yağmuru seviyorum
 Yağmur bizim için yağıyor
 Çalılar için Süleyman'ın tabancası için
 Kalkıp gidin kırmızı kiremitler üzerine
 Bizim tahta evin üzerine yağmur yağıyor”

(1953, Eylül) [*Gün Doğmadan*, Diriliş: 2003, s. 46]

‘Şuara Suresi’nin 224. Ayet’inin yorumunu hermenetik uzmanlarına bırakmakla doğru bir iş yapmış olur muyuz? Belki de... Peki, şiir varsa ortada bunu başarabilmek mümkün mü? Bence hayır. Şair sözüne uyanların sapkın oldukları da düşünülebilir; olmadıkları da. Ancak bir şiirin verdiği zevkin ötesinde, ne söylediğiyle de ilgilenen okurların, sapkın değilse bile, karşılarındaki karmakarışık yumakla uğraşmayı dert edinmiş birer çılgın oldukları rahatlıkla söylenebilir. Onca iş gücü arasında, yaşama galesi içinde

bir şiire odaklanmak, şiirin ne demek istediğini anlamakla uğraşmak, özellikle şu dönemde gerçekten takdir edilmesi gereken bir iş. Bugünlerde böyle alınından öpülesi bir okur bulabilirsek ne âlâ.

Bu çılgınlar, önlerindeki yumakla uğraşırken, çoğu zaman tuttıkları uçlardan biri, her nasılsa, şairin otobiyografisine ve yaşamını kurgulama biçimine uzanır. Genellikle açık bir şekilde olması beklense de “Hayatından parçaları, sanatçı eserine aynen de, değiştirerek de koysa, fark etmez. Çünkü: bunlar, işlenen öbür

malzemeler, başkalarının hayatı gibi nesnelleşmiştir.” (Sezai Karakoç, *Edebiyat Yazıları 1: Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir [E.Y. 1]*, Diriliş: 2007, s. 43) Kısa süre önce dilimize kazandırılan *Tırnak İçinde Ölüm*, bize bunu, örneklerle, net bir şekilde gösterdi. (Svetlana Boym, *Modern Şairle İlgili Kültürel Mitler* çev. Emine Ayhan, Metis: 2010)

Günümüzü etkileyen şairlerin, bahse konu çerçevede değerlendirilebilecek pek çok şiiri vardır. Bunların en dikkat çekenlerinden biri, Sezai Karakoç’un ‘Ötesini Söylemeyeceğim’idir. Neden? Şimdilik şu kadarını söylesem yeterli; gerisi, yavaş yavaş: Bence, bu şiir, onun şiirleri arasında oldukça farklı bir yere sahip. Sahip ama gördüğüm kadarıyla bu noktaya henüz değinen kimse olmadı. Bu da gerçekten garip... Hadi, bu şiiri bırakalım. Etrafında edilen onca söze rağmen Karakoç şiiri nerdeyse el değmeden duruyor. Bu nasıl başarıyor acaba? Merak etmemek elde değil.

Mesela, ‘Ötesini Söylemeyeceğim’in ele alındığı yazıların bazılarında dizeler arasındaki enjambment’i bile tespit edemeden yapılmış berbat yorumlara rastlamak mümkün. (bkz. *ekşi sözlük*, ‘ötesini söylemeyeceğim’ konu başlığına ‘sljivovica’ rumuzuyla 19.02.2009’da girilmiş 3. entry) Gülmemek elde değil; neymiş efendim, şair, "bay yabancı" diye hitap ettiği işgalci kapitalist güçlere, "tahta evimizin üzerinden çekilin ve kendi kırmızı kiremitlerinize gidin." diyesiymiş. Oysa şiiri okuyanlar bilirler ki orada noktalama işareti kullanılmamasından ötürü, birazcık zor fark edilen bir tümleş tekrarı vardır sadece. Bakalım ve görelim:

“Kalkıp gidin kırmızı kiremitler üzerine
Bizim tahta evin üzerine yağmur yağıyor”

Nasıl olur da II. Yeni şairlerinin sıklıkla başvurduğu tekniklerden biri, böyle yorumlanır; gerçekten şaşkınlık verici. Elbette şiir, her okuyana bağlı olarak farklı bir anlam kazanabilir ama bu kadarı gerçekten fazla. Böyle bir yorum yapmak, cahil cesaretinden olsa gerek. Değilse; ötesini söylememek lazım... Onun için aklımdan geçirmek bile istemiyorum. Neyse, yazanın kim olduğunu belirlemek çok zor olduğu için üstünde fazla durmaya gerek yok. Şiirle ilgilenen biri olduğu belli ama...

‘Ötesini Söylemeyeceğim’, yakın okumada pek çok soru üretir kafamızda ve birçok yönden önemli veriler sunar. Öncelikle, bu şiir, anonim sanılsa da koordinatları belli bir karakter/persona üzerinden dönemin emperyalist politikalarına karşı ‘söz’ü yükseltir. Kolaylıkla anlaşılacağı gibi, 10 yaşında bir kız çocuğunun algı dünyasından yazılmıştır. Çocuğun, bay yabancıya tepki koyarken söylediği “Tunusluların saçlarına benzemiyor sizin saçlarımız” sözü ise şiirin mekânını ortaya koyar.

Çocuk, kimi şeyleri biliyor ama belli ki gelişimsel olarak ‘somut işlemler dönemi’nde. Somut veriler üzerinden kavırıyor kimi şeyleri; mesela şeytan. Annesinin, muhtemelen kendi kapalı meclislerinde matmazel’in lafı geçtiğinde etmiş olduğu bir küfür, çocuğun onu gerçekten şeytan olarak düşünmesine ve kendi inançlarındaki şeytan kavramıyla kıyaslamasına neden oluyor. Kültürel olarak şeytan’ın ateşle ilişkisi, zıddını üretiyor: rahmet olan yağmur.

“Annem o kadına şeytan diyor
Bizim kediler de ona tuhaf tuhaf bakıyorlar
Siz şeytani çok seviyorsunuz galiba Bay Yabancı
Siz şeytani niçin bu kadar çok öpüyorsunuz
Kabul ediyorum sizinki bizimkinden daha güzel

Ama bizimki sizinkinden daha efendi daha utangaç
Onu hiç görmedim o bize hiç gelmiyor
Hele yağmur onu hiç deliğinden çıkarmıyor sanıyorum
Ben yağmuru çok seviyorum Bay Yabancı”

Karakoç’un, şiir öznesini neden bir çocuk olarak kurguladığını ve bunu başarılı bir şekilde nasıl hayata geçirdiğini yine kendinden öğreniyoruz. Belli ki bir dönem yoğun ilgi duymuş çocukluğa: “Bilinmeze alabildiğine açık, fakat mücerrede sıkı sıkıya kapalı çocuk, cümleyi ilkin fizikî çevrede anlar. (...) Ama çocuk her vakit talihlidir. Bir kuşun uçuşu, bir arabanın geçişi, bir yazlığa çıkış, bir misafirin gelişi acılara son verir, önüne yeni ufuklar açar.” (Mehmed Âkif, Diriliş: 2007, s. 12) Âkif için söylediklerini bu şiire genellememizin önünde herhangi bir engel yok.

Şiirin bazı noktalarında aksayan yönler de yok değil. ‘bay yabancı’nın sürekli özel bir isim olarak kullanılması mesela. Kuşkusuz, şiirde, bay yabancı, işgalci Fransız’ı temsil ediyor. Özel bir nitelendirme. Ancak, elimizde sadece kelimeler ve dilbilgisi kuralları varsa, gerçek yaşamda, birini veya bir şeyi hiçe sayarken onu nasıl niteliklerinden arındırıyorsak, yazınsal olarak da öyle davranmamız gerekmez mi? Hoş; Karakoç, böyle yapmamış; tercihinin saygı duymaktan başka bir seçeneğimiz yok.

Karakoç’un da belirtmiş olduğu gibi, “mücerrede sıkı sıkıya kapalı çocuk”, hem somut veriler üzerinden anlamlandırıyor soyut gerçekliği hem de animistik bir bakış açısını yansıtıyor:

“Melekler bir demir parçasının üzerine oturmuşlar
Her biri bir damla atıyor aşağıya
İşte yağmur bunun için yağıyor
Ben bunun için yağmuru seviyorum
Yağmur bizim için yağıyor”

Aynı zamanda, çocuğun gerçekliği anlamlandırmasına bir yabancılaşma duygusunun eşlik ettiği de gözden kaçmıyor:

“Ve yağmur yağıyor ben bir şeyler olacağımı biliyorum
Ellerime bakıyorum ve ellerimin benden bilgili
Bir hayli bilgili olduğunu biliyorum
Bilgili fakat parmaklarım ince ve uzun değil
Sizin bayanınızınki gibi ince ve uzun değil”

Bu öyle bir yabancılaşmadır ki artık çocuğun elleri, ondan daha bilgilidir. Çünkü benmerkezcilikten toplum merkezliğe geçişini sağlayan zor yaşam koşullarının erkenden üstüne yüklediği sorumluluk, bir kavram olarak Batı toplumlarında türetilmiş ‘çocukluk’u yaşamasını engellemiştir. Bu durum, onun, kendi elleri ile bay yabancı nezdinde güzel olan matmazelin elleri arasında bir karşılaştırma yapmasını sağlar. Aslında eller değil, paradigmlar karşılaştırılır.

Şiirde önemli olan noktalardan biri ise şu: dikkatli bir şekilde bakıldığında, çocuk, bu sözlerin hiçbirini, bay yabancıya söyleyememiştir. Pasif bir direniş vardır ortada aslında. Çocuğun o anki halini, gözümüzde kolaylıkla canlandırabiliriz. Sıkışmış, taş kesilmiş, kaçmakla ağlamak arasında kararsız kalmış bir silüet belirir gözümüzün önünde. Okuduğumuz, onun ‘iç monolog’undan başka bir şey değildir. İç monologun ise ekseni bellidir... Defolması istenen bay yabancıya ve onun temsil ettiği ayrık, işgalci kuvvete karşı kurulmuştur. Ancak, belli ki çocuk o varlıkla karşı karşıya,

malzemeler, başkalarının hayatı gibi nesnelleşmiştir.” (Sezai Karakoç, *Edebiyat Yazıları 1: Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir [E.Y. 1]*, Diriliş: 2007, s. 43) Kısa süre önce dilimize kazandırılan *Tırnak İçinde Ölüm*, bize bunu, örneklerle, net bir şekilde gösterdi. (Svetlana Boym, *Modern Şairle İlgili Kültürel Mitler* çev. Emine Ayhan, Metis: 2010)

Günümüzü etkileyen şairlerin, bahse konu çerçevede değerlendirilebilecek pek çok şiiri vardır. Bunların en dikkat çekenlerinden biri, Sezai Karakoç’un ‘Ötesini Söylemeyeceğim’idir. Neden? Şimdilik şu kadarını söylesem yeterli; gerisi, yavaş yavaş: Bence, bu şiir, onun şiirleri arasında oldukça farklı bir yere sahip. Sahip ama gördüğüm kadarıyla bu noktaya henüz değinen kimse olmadı. Bu da gerçekten garip... Hadi, bu şiiri bırakalım. Etrafında edilen onca söze rağmen Karakoç şiiri nerdeyse el değmeden duruyor. Bu nasıl başarıyor acaba? Merak etmemek elde değil.

Mesela, ‘Ötesini Söylemeyeceğim’in ele alındığı yazıların bazılarında dizeler arasındaki enjambment’i bile tespit edemeden yapılmış berbat yorumlara rastlamak mümkün. (bkz. *ekşi sözlük*, ‘ötesini söylemeyeceğim’ konu başlığına ‘sljivovica’ rumuzuyla 19.02.2009’da girilmiş 3. entry) Gülmemek elde değil; neymiş efendim, şair, "bay yabancı" diye hitap ettiği işgalci kapitalist güçlere, "tahta evimizin üzerinden çekilin ve kendi kırmızı kiremitlerinize gidin." diyeyişmiş. Oysa şiiri okuyanlar bilirler ki orada noktalama işareti kullanılmamasından ötürü, birazcık zor fark edilen bir tümleş tekrarı vardır sadece. Bakalım ve görelim:

“Kalkıp gidin kırmızı kiremitler üzerine
Bizim tahta evin üzerine yağmur yağıyor”

Nasıl olur da II. Yeni şairlerinin sıklıkla başvurduğu tekniklerden biri, böyle yorumlanır; gerçekten şaşkınlık verici. Elbette şiir, her okuyana bağlı olarak farklı bir anlam kazanabilir ama bu kadarı gerçekten fazla. Böyle bir yorum yapmak, cahil cesaretinden olsa gerek. Değilse; ötesini söylememek lazım... Onun için aklımdan geçirmek bile istemiyorum. Neyse, yazanın kim olduğunu belirlemek çok zor olduğu için üstünde fazla durmaya gerek yok. Şiirle ilgilenen biri olduğu belli ama...

‘Ötesini Söylemeyeceğim’, yakın okumada pek çok soru üretir kafamızda ve birçok yönden önemli veriler sunar. Öncelikle, bu şiir, anonim sanılsa da koordinatları belli bir karakter/persona üzerinden dönemin emperyalist politikalarına karşı ‘söz’ü yükseltir. Kolaylıkla anlaşılacağı gibi, 10 yaşında bir kız çocuğunun algı dünyasından yazılmıştır. Çocuğun, bay yabancıya tepki koyarken söylediği “Tunuşuların saçlarına benzemiyor sizin saçlarımız” sözü ise şiirin mekânını ortaya koyar.

Çocuk, kimi şeyleri biliyor ama belli ki gelişimsel olarak ‘somut işlemler dönemi’nde. Somut veriler üzerinden kavırıyor kimi şeyleri; mesela şeytan. Annesinin, muhtemelen kendi kapalı meclislerinde matmazel’in lafı geçtiğinde etmiş olduğu bir küfür, çocuğun onu gerçekten şeytan olarak düşünmesine ve kendi inançlarındaki şeytan kavramıyla kıyaslamasına neden oluyor. Kültürel olarak şeytan’ın ateşle ilişkisi, zıddını üretiyor: rahmet olan yağmur.

“Annem o kadına şeytan diyor
Bizim kediler de ona tuhaf tuhaf bakıyorlar
Siz şeytanı çok seviyorsunuz galiba Bay Yabancı
Siz şeytanı niçin bu kadar çok öpüyorsunuz
Kabul ediyorum sizinki bizimkinden daha güzel

Ama bizimki sizinkinden daha efendi daha utangaç
Onu hiç görmedim o bize hiç gelmiyor
Hele yağmur onu hiç deliğinden çıkarmıyor sanıyorum
Ben yağmuru çok seviyorum Bay Yabancı”

Karakoç’un, şiir öznesini neden bir çocuk olarak kurguladığını ve bunu başarılı bir şekilde nasıl hayata geçirdiğini yine kendinden öğreniyoruz. Belli ki bir dönem yoğun ilgi duymuş çocukluğa: “Bilinmeze alabildiğine açık, fakat mücerrede sıkı sıkıya kapalı çocuk, cümleyi ilkin fizikî çevrede anlar. (...) Ama çocuk her vakit talihlidir. Bir kuşun uçuşu, bir arabanın geçişi, bir yazlığa çıkış, bir misafirin gelişi acılara son verir, önüne yeni ufuklar açar.” (Mehmed Âkif, Diriliş: 2007, s. 12) Âkif için söylediklerini bu şiire genellememizin önünde herhangi bir engel yok.

Şiirin bazı noktalarında aksayan yönler de yok değil. ‘bay yabancı’nın sürekli özel bir isim olarak kullanılması mesela. Kuşkusuz, şiirde, bay yabancı, işgalci Fransız’ı temsil ediyor. Özel bir nitelendirme. Ancak, elimizde sadece kelimeler ve dilbilgisi kuralları varsa, gerçek yaşamda, birini veya bir şeyi hiçe sayarken onu nasıl niteliklerinden arındırıyorsak, yazınsal olarak da öyle davranmamız gerekmez mi? Hoş; Karakoç, böyle yapmamış; tercihinin saygı duymaktan başka bir seçeneğimiz yok.

Karakoç’un da belirtmiş olduğu gibi, “mücerrede sıkı sıkıya kapalı çocuk”, hem somut veriler üzerinden anlamlandırıyor soyut gerçekliği hem de animistik bir bakış açısını yansıtır:

“Melekler bir demir parçasının üzerine oturmuşlar
Her biri bir damla atıyor aşağıya
İşte yağmur bunun için yağıyor
Ben bunun için yağmuru seviyorum
Yağmur bizim için yağıyor”

Aynı zamanda, çocuğun gerçekliği anlamlandırmasına bir yabancılaşma duygusunun eşlik ettiği de gözden kaçmıyor:

“Ve yağmur yağıyor ben bir şeyler olacağımı biliyorum
Ellerime bakıyorum ve ellerimin benden bilgili
Bir hayli bilgili olduğumu biliyorum
Bilgili fakat parmaklarım ince ve uzun değil
Sizin bayanınızınki gibi ince ve uzun değil”

Bu öyle bir yabancılaşmadır ki artık çocuğun elleri, ondan daha bilgilidir. Çünkü benmerkezcilikten toplum merkeziliğe geçişini sağlayan zor yaşam koşullarının erkenden üstüne yüklediği sorumluluk, bir kavram olarak Batı toplumlarında türetilmiş ‘çocukluk’u yaşamasını engellemiştir. Bu durum, onun, kendi elleri ile bay yabancı nezdinde güzel olan matmazelin elleri arasında bir karşılaştırma yapmasını sağlar. Aslında eller değil, paradigmalar karşılaştırılır.

Şiirde önemli olan noktalardan biri ise şu: dikkatli bir şekilde bakıldığında, çocuk, bu sözlerin hiçbirini, bay yabancıya söyleyememiştir. Pasif bir direniş vardır ortada aslında. Çocuğun o anki halini, gözümüzde kolaylıkla canlandırabiliriz. Sıkışmış, taş kesilmiş, kaçmakla ağlamak arasında kararsız kalmış bir silüet belirir gözümüzün önünde. Okuduğumuz, onun ‘iç monolog’undan başka bir şey değildir. İç monologun ise ekseni bellidir... Defolması istenen bay yabancıya ve onun temsil ettiği ayrık, işgalci kuvvete karşı kurulmuştur. Ancak, belli ki çocuk o varlıkla karşı karşıya,

Her iki örnekteki akıl notu, oldukça benzer. Konfüçyüs örneğinde olduğu gibi, bu şiirde de şiir öznesinin bay yabancıyı tehdit ederken söylediği sözler, Karakoç'un temel yaşam prensibinin göstergesidir bence. Ya da o gösterge, böyle bir dize üretilmesini koşulluyor.

Şair sözü yalan mıdır? Şimdilik olmadığına yönelik epey işaret bulduk. Ama bu kadarı yetmez. Şimdi biraz da Karakoç'un poetikasını biçimlendiren bazı unsurlara bakalım.

Karakoç'un belki de anlaşılması en güç şiiri ile karşı karşıyız. Karşımızda, Dağlarca'nın *Çocuk Ve Allah*'ndakilere benzer, anlaşılması görece kolay; belirgin müzikalitesi yüksek, ölçülü, uyaklı bir şiir yok. Çözumsuz mü; içinden çıkılmaz mı; bence değil... Aksine, ihtiyacımız olan dayanak noktalarını bizzat Karakoç verir bize. Modernleşen şiirin yönelimine işaret ettiği yazıları mesele ki o yazılara başvurmak zorunludur. Ancak, o dönemin algısına, kültürel ve kültürlerarası yapılanmalara, şiirin belirgin atmosferini oluşturan fiziki mekâna ve şiir öznesinin dâhil olduğu toplumun ruhani yaşamına değin birçok şeyin hesaba katılması da gerekir buna ek olarak. Biz öncelikle şiir öznesinin neden bir çocuk olarak seçildiğini biraz daha kurcalamaya çalışalım.

Karakoç, en önemli yazılarından biri olan 'Dişimizin Zarı'nda, Necip Fazıl, Ahmet Hamdi ve Ahmet Kutsi'nin şiirlerine konunun hâkim olduğunu ve onların şiirlerinde şairin yüce bir kişi olarak belirdiğini ifade eder. Ancak Fazıl Hüsnü, Cahit Sıtkı ve Dranas'la birlikte bu anlayışın çözüldüğünü ve şiirin, konudan uzaklaşarak, yaşama daha çok yaklaştığını vurgular. Ona göre bu değişim normal bir evrimdir ve 'sonra gelen'i koşullamıştır. Dahası, "Hatta bu, gittikçe, şiiri, bir 'çocukluk sanatı' haline getiriyordu. Çocukluk anıları, çocuk evreni, çocuksu yaşama şiirin özüydü. Öncekilerin şiiri soyut olarak insanın eşyayla kurduğu ilgiyi esrarlı bir ayna arasından yansıtıran, yeniler, daha çok, çocuğun dünyaya bakışını, korkusunu, kaçışını arıyorlardı." (E. Y. 2, Diriliş: , s. 29) diyerek karşı karşıya kalınan durumu özetler.

Burada çocukluğa yaptığı vurgu, elbette dikkat çekici ve çok önemli... Az önce, bu konuya bir zaman epeyce kafa yordüğünün belli olduğunu zaten söylemiştim. Ancak, Garip'in dar kapsamlı gerçekçiliğinin ardından gelen 'Yeni Gerçekçilik'in (II. Yeni), bazı şairleri etkilemesine, özellikle de Fazıl Hüsnü'yü, Garip öncesi şiirlerinin benzeri şiirler üretmeye sevk ettiğine yaptığı vurgu dikkate değer. Demek ki Karakoç da II. Yeni'nin kendi babasını yarattığına inananlardan. (Orhan Koçak, *Bahisleri Yükseltmek*, Metis: 2011) Bu öyle bir durum ki halefi, selefi de halef kılıyor. O halde yeni şiir, fark etmeden de olsa, insana yaklaşmak suretiyle (Dağlarca ve çocukluk) yeni şiirin varlık koşullarını yaratmış olan, ancak, kendi gücünden bir başka akım (Garip) lehine feragat etmiş bir şairi tekrar yola getirmiştir. Bu yazıyı yazdığında, Karakoç, tarih 1957; yayımladığı yer *Pazar Postası*. 'Ötesini Söylemeyeceğim'i, 1953'te yayımladığını düşünürsek, hem bu şiirin nasıl yazıldığını, kimlerden etki taşıdığını kavramış, hem de 'etkilenme endişesi'ni akılcı bir düzlemde kavrama becerisini geliştirmiş olmalı Karakoç. Çünkü biliyordu: "Gelenek, şair için en çetin sınav dünyasıdır." (E. Y. 1, Diriliş: , s. 112) Bunu şu sözleriyle

açık ettiğini görmemek kör olmayı gerektirir: "Büyük sanatçıların, eserlerinde en ince teferruatına kadar dış dünyaya yer verdikleri görülüyor çoğu zaman. (...) Bu, sanatçının dış dönüklüğünden çok, iç güvenini gösterir. Dış dünya, sanat eserine, kimlik değiştirerek, hatta kimi zaman kimliğini tamamen yitirerek girer." ('Sanatçı ve Realizm', (1956), E. Y. 1, s. 33)

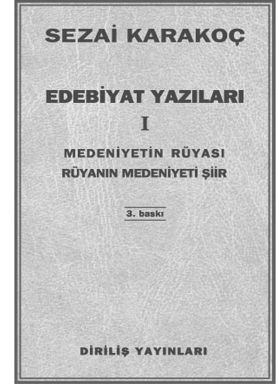
Karakoç'a göre, eski şiir ve yeni şiir arasındaki ayırım, mantık karşısındaki durumlarından doğar. 1957'de *Pazar Postası*'nda yayımlanan 'Şiir ve Mantık 1' başlıklı yazısındaki şu sözlerine bakabiliriz: "Bu yeni mantığın genel eğilimi yenilenmektir. Boyuna yenilenmek. Bunun için, eski şair olgun bir insan, yeni şair bir çocuk görünümünde. Çocuk gibi idrâkleri taze ve hür. Çocukça vehimleri var. Korkmaz ve utanmaz!.. Topluma aykırı şeyler de söyler. Çelişikliğe bile düştüğü olur. Yeni insanın iç oluşunu, bu çelişik yapının gerisinde, iyi niyet bulmakta güçlük çekmez ama." (E. Y. 1, Diriliş: 1997, s. 83, 84) Artık yavaş yavaş belli oluyor, şairin, neden bir çocuk olarak şiir öznesini yapılandırdığı. Burada önemli olan bir diğer nokta ise, korkmazlık ve utanmazlık'ın vurgulanması. Ama nedense, çocuk olmasına rağmen, şiir öznesi, içinde bulunduğu bağlam gereği utanmak ve korkmak zorunda kalır. Karakoç'un bu özneyi yapılandırırken ulaştığı başarı, aynı zamanda onunla özdeşimine de ışık tutar. Çünkü şiir öznesi, ne kadar haklı ve doğru olsa da bay yabancıya söylemek istediklerinin tamamını söyleyemez:

"Ötesini söylemeyeceğim Bay Yabancı
Ben siz belki bilmezsiniz on yaşındayım
Annem böyle konuşmak ayıptır dedi"

Ötesini söylememek, bir felç olmanın sonucudur kısacası. Felç edilmenin... Statüko, geleneksel algı, rol ve modeller, gerçeğin haykırılmasına mani olur. Bu durumda annesi, farklı bir şekilde de olsa ağabeyi ile işbirliği yapmış olmuyor mu, şiir öznesini susturarak? Merak etmemek elde değil; eğer fırsat verilseydi neler söylerdi?

Karakoç bu şiirle çok önemli bir şey başarmıştır. Yazılarından birinde geçen şu sözlerle bir bakalım: "Sanat, cevherini, gözleri malzmeden ayrılmıyor olsa da, sanatçıdan alıyor, dış dünyadan değil." (E. Y. 1, s. 34) gerçeğinden haberdardır ve "sanat eseri dış realite ile ilgisini kesmez. Ama bu ilgi sürekliliği, sanat eserinin dış gerçekliğe esir oluşu anlamına gelmez." (E. Y. 1, s. 32) şiarından hareketle dönemin önemli bir olayını şiirleştirmeyi başarır. Şiir, kurban edilmeden; araçsallaştırılmadan elde edilen bu başarı çok önemlidir ve bir ders niteliğindedir.

Ancak, buna rağmen, günümüzde, pek çok kişi, Karakoç'un bu gücü ve başarısıyla ulaştığı 'medeniyet projesi' çerçevesinde ona yaklaşmayı tercih ediyor. Şiirimizin Müslüman cenahı için Karakoç'un bu anlamda çok ayrı bir yeri var. Bildiklerinde ısrarcı olması ve hatta siyaset meydanlarında sesini duyurmaya çalışması, onu bir 'ideal imge' yapmaya yetiyor da artıyor bile. Oysa bu noktada bazı şeylerin gözden kaçırıldığına kuşku yok. Şöyle bir ba-

kıldığında, Karakoç'a, sanki şiiri yokmuş veya varmış da medeniyet projesi olmasa, şiirinin hiçbir önemi yokmuş, gibi davranıldığı görülür. Varsa yoksa onun ideolojisi... Mesela Hakan Arslanbenzer'in, 'Sezai Karakoç Hiç Hata Yapmaz mı?' başlıklı yazısı buna bir örnektir. (www.fayrap.com: 15 Şubat 2010) Her insan gibi Karakoç da hata yapabilir elbette; bunda şaşılacak bir şey yok. Asıl şaşırılması gerekense, ideal imgenin potansiyel bir toslayacak duvar olduğu gerçeğinin ısrarla anlaşılması. Karakoç, Cahit Zarifoğlu ve İsmet Özel... Biliyoruz ki hâlâ bu üç ismin, tabiri caizse, yerle yeksan ettiği Mehmed Âkif ve Necip Fazıl'ın yıkılmadığında ısrar edenler var. Oysa Karakoç, "Mehmed Âkif'in bütün şiirleri elbette yaşama değerini taşımaz bugün. Tanzimatın kaderidir bu." diyerek Âkif'in şiirinin, dönemin koşullarına bağımlı başat özelliklerinin bu sıkıntının kaynağı olduğuna vurgu yapar. ('Mehmed Âkif ve Dolayısıyla', *M. Â.*, Diriliş: 2007, s. 61) Necip Fazıl'ın ise daha sonraki şiirleri konusunda bir şey söylemeye pek gerek yok.

Kuşkusuz, Karakoç'un ideolojisi hiçbir şekilde yok sayılamaz. Ancak, ya birilerini onun şiiri daha çok ilgilendiriyorsa? Geçmişten günümüze kalan, ideolojisini bilmememize rağmen şiirlerini güzel bulduğumuz şairler yok mu? Pound'u, faşist oluşunu göz ardı ederek okumak öğrenildi ama Karakoç'u ideolojisine bakmadan okumak çevreye rahatsızlık veriyor bugün. Elbette herkesin bir şairi/şiiri nasıl okuyacağımıza yönelik önerilerde bulunma hakkı var; bu engellenemez. Fakat onun şiirlerini nasıl okuyacağımıza yönelik öneriler ne durumda, yeterli mi, kaliteli bir yaklaşım sunuyor mu? İşte dikkat etmemiz gereken asıl nokta bu!

Şimdi yeniden dönelim. Karakoç, 1950'lerden bu yana kimi zaman şiirleriyle, kimi zaman ideolojik duruşuyla adından sıkça söz ettirdi. Az önce de değindiğim gibi, genellikle, ikincisiyle ama. Mesela, Salim Nacar, *Karayazı*'da yer alan söyleşi (S. 9) ve konuşmasından (S. 10) anladığım kadarıyla bu yöne atıfta bulunmayı amaçladığı için çıkardığı derginin adını *Başkalarının Hayatı* olarak belirledi öyle sanıyorum ki. (*E. Y. 1*, s. 43) Karakoç'un, günümüzü, sadece, toplam bir etkisi olan ve kendinin de dâhil olduğu II. Yeni vesilesiyle değil, gerek şiir/sanat/edebiyat üzerine gerekse de siyasi yazıları dolayımında etkilediğinden şüphe duymak imkânsız dolayısıyla.

Günümüz ortamında kendine yer yapmaya çalışanlar, hem onun şiirlerini hem de ideolojisini etüt ederek kendilerine bir yol çizmeye çalışıyorlar. Günümüz Müslüman şairlerinin Necip Fazıl veya Mehmet Âkif'ten daha çok ona yoğunlaşmaları bu yüzden. Elbette buna itiraz edilebilir. Mesela, Arslanbenzer'in, geçmişe bakarken onu atlayıp daha çok Âkif'e yoğunlaştığını söyleyenler çıkabilir. Doğrudur; Arslanbenzer, hakikaten de temel bir nokta olarak Âkif'e yoğunlaşıyor gibi görünmektedir. Ama sadece görünmektedir. Zira, popülist yaklaşımının ve 'yeni epik' formülasyonunun nerdeyse birebir Karakoç tarafından *Edebiyat Yazıları*'nın muhtelif yerlerinde çok daha önceden gündeme getirildiğini bilenler, Arslanbenzer'in kaçış noktasını çabucak fark ederler. Az önce, alıntılıdığım yazının başlığının bile bunun bir belgesi niteliğinde olduğunu söyledim. Ama asıl önemlisi, günümüzde Karakoç'u okuyanların, onla yüzleşmekten çekinmeleri, düşüncelerinde aksayan yönleri bularak yerine daha doğrusunu koymaya çalışmamalarıdır. Daha da önemli olan ise, onun ideolojik bağlanımına şiirinin yaptığı katkıyı görememeleridir.

Daha çok *Hızır'la Kırk Saat*, *Taha'nın Kitabı* gibi kitapları merkeze alınarak yapılan yorumlar, Karakoç'un şiirini önemli oranda geri plana atıyor gibi geliyor bana. Bu kitaplardan yola çıkarak yapılan yorumlar daha en baştan Karakoç'un 'oluş'unda şiirin rolünü azımsamak ve hatta yok saymak anlamına gelir. Zaten, Ahmet Hakan gibi büyük medya kuruluşlarından nemalanan bazı yazarlar, onu, *Mona Rosa* ve Mülkiye yıllarında etrafında oluşmaya başlayan ve günümüzde hâlâ etkisini yoğun bir şekilde sürdüren mitsel boyuta mahkûm etmeye çalışıyorlar. Bu da bize, birçok akliselimin üstünde hemfikir olacağı gibi, Karakoç'un, hâlâ enli boylu değerlendirilmediğini gösteriyor. Hele de şiirlerinden yola çıkılarak temeli sağlam kurulmuş bir ideolojik değerlendirme yazısı hiç yazılmamıştır. İsmi önemli olmayan bir yayınevının önemsiz ve özensiz bir şekilde hazırlanmış 'falancanın poetikası' serisini saymamızın hiç gereği yok.

Neden kimse Karakoç'un şiirinin onun ideolojik hamlesine bir öncül olduğundan bahsetmiyor? Sanki Karakoç, şiirleriyle ortaya çıktığı ilk anda bu medeniyet projesine sahipmiş gibi... Daha macerasının en başından beri, onun bir Müslüman olduğunu göz ardı etmiyorum; Necip Fazıl'ın tedrisatından geçtiğini de...

Sanırım bu soruyu şu şekilde açmak ve örneklendirmek daha doğru: Karakoç, neden geçmişteki şiirlerinin bazı noktalarını değiştirme gereği duymuştur? ("ben bir deliyim", şiirsel gücü zayıflatmasına rağmen "neden ben öteliyim" şeklinde dönüştürülmüştür 'Mona Rosa'da?) Hem de Cemal Süreya'ya rağmen. İlla ki Süreya'nın, Oktay Rifat'ı, *Yeni Şiirler*'de 'gül'ü karanfil yapması nedeniyle yerden yere vurduğunu biliyordu. Süreya'yı önemsemediğini de söyleyemeyiz, II. Yeni'ye dâhil edilen şairler içinde, yalnızca onunla iletişiminin daha farklı olduğunu düşünerek.

Bu noktada Karakoç'un şu sözlerine dikkat etmek gerekiyor: "Sanat, Kur'an'da, aslıyla belirtilmiş, fakat sınır tanımazlığındaki tehlikeler de gösterilmiştir." ('Kavramlar ve İlkeler: Metafizik, Soyut, Diriliş Somutlaması', *E. Y. 1*, s. 17) Yazının, kitabın künye bölümünde verilen bilgiye göre, yazıldığı tarih, kitabın basımından (1982) muhtemelen birkaç yıl önce. Belli ki "Evet, hıristiyan sanatında, önce sanat, din için kullanılmak istenmişse de, giderek, din, sanat tarafından kullanılmıştır." diyebilecek farkındalık düzeyindedir artık Karakoç (*E. Y. 1*, s. 17)

Oysa kafaya taktığı sorun, yeni değil. Kendinden önce Necip Fazıl, bu gerçeğin farkına vararak şiirden feragat etme pahasına kendini vazifeye adadı. Ki Karakoç, 1962'de yazdığı 'Kasaba Edebiyatı' başlıklı yazısında "Köy edebiyatı ve ağır sanayiden doğma proleter edebiyatında, insan, bu iktisadî ve sosyal biçimlerden anlamını alır; bu yaşayışlar, edebiyatı yoğun bir şekilde şartlandırır. İster istemez edebiyat, güdümlü, tezli edebiyat haline gelir kısa zamanda. Hayal gücü sınırlanır ve sanatçıya yeten hürlüğün asgarî payı kalmayınca, sanat eseri kılığında olan, fakat değerinde olmayan bir takım kitaplar piyasayı kaplar." (*E. Y. 2: Dışımızın Zarı [E. Y. 2]*, Diriliş: 2007, s. 63) Bazıları, Karakoç'un burada, daha dünyevi, proleter bir sanattan bahsettiğini, İslam'dan yola çıkan bir sanatın bu düzlemde değerlendirilemeyeceğini söyleyebilir. Kuşkusuz Karakoç da aynı mantıkla yola çıkıyor ve İslam ideolojisinden ve 'Diriliş Günü'nün sanatından bahsediyor. Bunu biliyorum. Ama dikkat edersek, tüm bu projeleri, öncesi ve sonrasından soyutlanmış ve hatta Karakoç'u bazı bilimsel verileri tahrif edecek boyuta getir-

miştir. (bk. 'Kendini Arayan Şiir: Şiirimiz 2', E. Y. 2, s. 15-18) Bahse konu yazının hemen her cümlesi, sosyolojik verilerin tahrif edildiğinin açık belgesidir. İlla ki "Bir şair için olağandır bu. Ama düşünür, daha soğukkanlı olmak ve mümkün olduğu kadar heyecanlarını zapt etmek zorundadır." (E. Y. 2, s. 24) Bugün, artık hem Diriliş fikrinin ideologu hem de aktivisti olmuş Karakoç'un bunu başarabildiğini kim söyleyebilir? Karakoç, Ötesini Söylemeyeceğim'i yazdığı dönemi ve şiirin kendine sunduğu özgür olma hissini ne çabuk unutmuş ve eleştirdiği anlayışın temsilcilerinden biri haline gelmiştir.

Başka bir yazısında Karakoç, Habeşistan macerası sırasında Rimbaud'nun *Cehennemde Bir Mevsim*'in basılmış nüshalarını piyasaya çıkmadan imha ettiğini söylemiştir. Referansı, Rimbaud'nun kız kardeşidir. Bu davranışın nedenini ise, "Bize kalırsa, Rimbaud'nun bu davranışı, içinde doğduğu Batı Medeniyeti'nden hiçbir iz kalmamasını arzu etmesinden doğmaktadır." diyerek açıklamaktadır. (*Edebiyat Yazıları 3: Eğik Ehramlar*, Diriliş; 2000, s. 57) Burada, yeniden şunu sormak gerekiyor: Karakoç, 1951'le 1953 yılları arasında yazdığı 'Mona Rosa'yı (1. Aşk ve Çileler) bu şekilde değiştirirken acaba neyi gizlemeyi amaçlamıştır? Oldukça manidar... Karakoç, değişen zihin yapısına bağlı olarak kendinin de bir dönem temsilcisi olduğu sanatın sınır tanımazlığının farkına vararak 'deli' kelimesini sansürlemiş midir? Anlaşıldığı kadarıyla kesinlikle evet...

Böylece, Karakoç'un, bir zamanlar yazdığı şiirleri değiştirmesinin gerekçelerini aramak gibi bir hakkımız doğuyor. Belirli bir değişimin sonucu olarak, şair, geriye dönüp, düzeltmeler yaparak, yazdıkları üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahip görmektedir kendini. Belki de bulunduğu noktadan bakınca, bir sakınca yaratan; okurların anlamlandırmakta güçlük çekeceği bir zihinsel durumun dışavurumu... Şiiri ilk yazıldığı haliyle beğenenler, değiştirilmiş halini kabullenmeyenler ne yapacak şimdi? Kim bilir; sansür mekanizması da buna benzer şekillerde işlemiyor mu zaten? Bir şair, neden 'deli' kelimesini değiştirme gereği duyar? 'Deli olmak' ve 'öteki olmak' arasında, şiir pahasına değiştirimi gerektiren nedir? Şairin 'medeniyet tasarımı'nın, deliliği dışlayan nüveler içerdiği söylenebilir mi? Sorular çoğaltılabilir elbette ama bu soruların tamamını gerçeğe uygun bir biçimde cevaplandırmak da bu inceleme metninin boyutlarını aşar. Ancak, bu, akıl yürütmeye devam etmemize engel değil.

Asıl karar verilmesi gereken şu: Karakoç, "...bilmediğimiz bir dünyadan, bir kaza sonucu, dünyamıza düşmüş bir yaratık..." olmasaydı ya da şiirsel damarı zayıf olsaydı onun medeniyet tasarımı ne kadar umurunda olurdu birilerinin? (E. Y. 1, s. 23) Bir başka şekilde şöyle de sorulabilir: 1982'de "Tanrı'ya teslim olmayan eşyayı teslim alamaz. Eşyanın direnci kırılmadan, doğa (ister bu fizik, ya da psikolojik doğa olsun) verileri, bu direnci, dayatışı sağlayan, bağlarından, ortam ve çevresinden, köklerini içlerine saldırdığı kuvvet kaynaklarından koparılmadan, sanatçı, hilkatin öz yuvasına erişemez, mahremiyetine eremez. Ona ermezse, çeperde kalmaya mahkûm demektir." şeklinde ifade etmeseydi görüşlerini Karakoç ve *Mona Rosa* ile *Şahdamar* günlerinde kalsaydı, onu kimler önemsemezdi? (E. Y. 1, s. 13, 14) Bu sorulara, birilerinin el kaldırarak cevap vermesini beklemiyorum elbette. Onunla gizli

ya da açık bir şekilde hesaplaşma derdinde olup da hesaplaşmayanların bu sorulara kendi içlerinde cevap vermeleri şiirimize ivme kazandırmak için yeterli.

Benim için önemli olan ise sadece şu: Şair, felsefeye bu- laşınca ya da ideolojisinin akımına kapılıp, büyük sözler söylemeye çalışınca sudan çıkmış balığa döntüyor. Hele de şairi, "Çocuk gibi idrakleri taze ve hür. Çocukça vehimleri var. Korkmaz ve utanmaz!.. Topluma aykırı şeyler de söyler. Çelişikliğe bile düştüğü olur. Yeni insanın iç oluşunu, bu çelişik yapının gerisinde, iyi niyet bulmakta güçlük çekmez ama." sözleriyle betimledikten sonra; bir dönemler ısrarla sarıldığı poetikasını, politikaya kurban ettikten sonra...

Elbette bu noktada, sapkın olanın kim olduğuna yönelik soruyu yeniden sormak gerekiyor:

Poetikasına sadık kalamayan şair mi 'sapkın'dır yoksa onun sunduğu yumağı çözmeye çalışan okur mu?

BAŞKALARININ HAYATI

"Anladır mâ-hasıl-kadrü â-hinâr
"Tapularla kim olur kim diğer"
NABİ

MARTİN SCORSESE VEUTUAL SİNET

SANATÇININ BİR İNSAN OLARAK FONTEZİ

ORGANİZASYON MİSİLEŞİ

İÇERDEN SESLENEN SAK

İKİ AYLIK KÜLTÜR EDEBİYAT DERGİSİ MAYIS - HAZİRAN 2013 YILI 1 SAYI:

İnsanın şahsi hikayesini reddedilenler Dostoyevski ile karşılaştıklarında büyük bir kızılsızca düşüncelerdir. En leri teknikte gök çukurlarından yakalanan bir okurun varlığını spideki kışkırtılarda yaşayan bu iç yalın gerçeğe tahammülü elbette azdır. Korkuya arzulan ve şiddetle korunulmuş gündeliğin köpe taşlarına yerleştirilerek, büyük ruhlarla anlaşılan ile benzeşiminden doğu, seneler ruhlarla anlaşılan için gülen için güleni gecikmektedir bu kışkırtılmış adı. Bir bakıma Başkalarının Hayatı bu yönde hiçbir zaman yer almazsınlar içinde. İliminisi davetli hallerine yandıkları için bir çabamızı olana bu bütün insanlığımıza mülk olur. Dünyanın herhangi bir yerinde bir insanın trajedisini, istenmeden geleceğimizi bir şekilde kayırmaya dikiliveririne buna edebiyatla karşılaştığımızı bilirdi. Edebiyat bizim Tanrı'ya karşı sorumluluğumuzdur. Korku ile mutlu olmak arzusu kalma ruhlarımız korkunun yatacağı iklimine muhtaç kaldığı sürece insan gündemimizden çıkarılmaya. Korkun çöküşü insanın hım maddesidir. Hayatı yaşanabilir; edebiyat okunabilir ki bu da oha oha bu korkudan neşet eden yolumuzdur.

Bey alı sanatçı sitem öyle anlar vardır ki, İnkılabın sonuna kurumu küldüğünü hissedersiniz. Onu yakaladığınız anlaşılmaz. Dünyevi bir şey değildir bu. Bunun Tanrı'ya ilgili bir şey olduğunu söylemek istemiyorum. Ama bu dünyevî görünümüyle insan böyle bir şeyi kaldıramaz. Farklı olarak değişimi ya da ölmektir. Açık, katıksız, mutlak bir duygudur bu. Birdenbire bütün duyguyu kayırtır ve diyorsunuz ki Evet, işte bu böyleler, geçektir. Tam dünyayı yitirip zaman her günün sonunda demektir ki "Evet, işte, doğrudur, geçektir." Bu duygulanma değildir... Başka bir şeydir bu. Neşedir. Hiçbir şeyi bağlamayız çünkü bağlanacak bir şey yok. Bu aşk da değildir... Bu, aşkın da ötesinde bir şeydir. Bir insanın bu kadar açık olması. Bununla birlikte uçur bucağı bir neşe. Bey sanatçının falla sürsüydü ruh dıymamış buna ve mahvolur gider... Muhammed'in teatisini hatırlayın. Muhammed alla cenneti dolaırken bir tek damla su bile dıymamış teatisin. Teati bu bir sanatçının.

(EĞİLİMLER) FİYONOK MİHALATLÖVİCİ DOSTOYEVSKİ

FİYONOK MİHALATLÖVİCİ DOSTOYEVSKİ / YAKA'YA 600 SAĞIM NACAR / SİYERKAR 600 ÖSMAN SİHİ / ZİRİ BELLE 600 İYİMA UYUŞU / FARKLI'NIN ÖZÜNERİ 600 BURAK ÇELİK / SİYERKAR 600 YAKARLIĞI'NIN ÖZÜ / KIRKAN 600 ALİ KARAN / SONRADAN İLALİ / İHİKATİDE Kİ 600 YALIN NACAR / GİRİMDEN DÖNÜŞÜMÜ 600 AHMET ÖZDEMİR / HALUKİ ERİŞİNDİRİR 600 MÜCAHİT KARACA / ÇÖKÜNTÜ 600 ARKADİ KATAYEV / FİYER OLUN OLUN

Başkalarının Hayatı
İki Aylık
Kültür Edebiyat Dergisi
baskalarininhayati@gmail.com

George Lakoff - Mark Johnson

Metaforlar

Hayat, Anlam ve Dil

Paradigma Yayınları
İstanbul, 2005

Paradigma

sekiz

adamın biri sanki roman karakteri değilmiş gibi çay ocağına oturdu

konumuz başkasızlık :
gel oturalım kucağıma bi şeyler ayıplayalım
yürümesi rica olunan düşünür kimdi söyle bakayım
saçlarını burnuma değ hapşirmek lazım gelsin
müzik olsan seni dinlerdim belki ağlardım
müzik olsam dinlenirdim belki daha dinç kalkardım
yaprakla ağaç arasında
kavramla türkçe arasında olan türden bir ilişki
bir dil problemi benim seni trabzon burmam

bu ara fiillerle aram çok iyi
kendime bir özlemek aldım kokluyorum
bir de koklamak almak gerek değil mi onu da aldım
istanbulda yalnızlık çeken bir grup şairi temsilen gönderildim
benden önce alametlerim gelmiş olmalı
buyurursam otururum kongre düzenlemeden gitmem
avangart taşrada başlar sonra atatürk olur
herkese kötü davranabilmenin şartıysa öncesinde şefkatli olmak
vatan bizim şiirimizdir sağ olsun bazı dizeler aksıyor
tarihler belirlendi biri 23 nisan
biri 31 -ki mart çeker biz izleriz-
geriye doğru aydınlanıyoruz orda lut gölü var
üzülmek isteyince allah veriyor
parayı da istediğine

şaşırmak büyük nimet
şaşıramıyorum o halde varım
bir şeyler yapmaya ikimiz için
diğerleri çok fifi, te nokta ce nokta nokta
ikimiz başa gelelim sen benim ayağı yıka
kendini bil kendine içli çamaşırlar al
beni tüm kalbinle sev kablolarla güvenme
kalın dudaklarınla dua et
güle güle

Cihat Duman

Adem Yeşilyurt

abre la puerta

yine şin'e bakarız. püsküllü
virgül. tane tane doğarken beyaz.

çok dil bilir adımlarımız. o kıt'a
senin/bu kıt'a benim. alev suda
sıkışır. beş parmak elde...

yine şin'e bakarız. yerel
esen yel. meyve veren ağaç. döner
döner sofalardan güze ağarız.

sırtımız kör yüzümüz göz. ne
çok olduk. her yolda iki bacağız.
kapılar yaparız. yan yanına küs...

yine şin'e bakarız. tanrımıza
tekrarız. yazar yapar/çamurdan
dem tutarız. yine şin'e bakarız...

ihimalin ihlali

kazanan istismar eder bu pütürlü gövdeyi
şamar güven aşılar gözden kaçan hevese
güzel atların üstünde sultan tezgahları
halkın yanağındaki tıknaz hayal
büyür, gelişir haklı günler için.

veresiye güven tazelemiyor aşka
tanrıyla aramızdaki mutantan ilişki
kibrimizin tarih atlaslarına bıraktığı yalandan
taşıp çevreliyor bizi.
gece ağrıya musallat gece taksim edilmiş
yaradaki terin hıçkırık bahsinde hatırlanışı
bu yeryüzü yüzümüz halkın ter damlalarıyla
ele veriyor içimizi.

varsın tiranların gök sofralarında tam tekmil
hatırlayın şehre dar gelen esnek vuruşu
belki gözümüzde bir nem kalır
sahneye çıkanların arasında kanlanan alkış
iyi günlerimiz bunlar daha
rica ederim bir halktan bahsediyoruz
nice günler prangalarından zevk almışsa da bizim olan
ve onların kabahatlere yaslanan kurumlarından
sesimizdeki öfkenin taşrasında.

bu sersemlik başında
suçların üstünü örten sersemlik, kamunun saflarında
satır aralarına sıçrayan halkın savaşıla arasındaki samimiyet
halkın şairlerden usandığını bilmek fenalığından
doğan samimiyet. başlatıyor müziğin ağırlı ritmini
hatıralar eşliğinde eşikten düşmeye yarayan
sadakaların vesayete ilişkin küsürat tanzimi
nasıl köşe başlarında seyreliyorsa gençlik gerilimleri
halk evler kurar çünkü komşunun gözünde
seyrek dinlere tutanacaktır
alınıdaki çatlağı onarmadan.

ben buna yaslanırım tanrım koru bizi!
bizi sen haklılığın güdümlü kisvesinden
aşka yamanmayan halkın, sokaklara kesmesinden
demirden ağzıyla bulantı yaratan sadelik
sanat sergilerinde paylanan sarsıntı
göğsümüze hamdüsenalar takıp
mevlevilerin dünyaya doğru tavafında
iştah yaratan kapital çağrının
senetlerle ölçülen dilinden

tanrım koru bizi!
ince bıyık bırakılarak oldurulan işlerden
mesai bitiminde dönüşüveren o içten tutarsızlık
evleri kapsayan, çocukları bütünleyen
sokakları birdenbire biteviye
sarhoş salgılarıyla sulandıran kalabalık
içlerine yaslansam gücüm yok
dıştakine çevirsem sesimdeki pürüz, alınımdaki mühür
kapatacak aramızdaki ayrılığı, haklılığı bitirecek
bu yara geçici ezca dükkanlarıyla bankalar arasında
gidip gelmeye devam edecek tanrım, sesimdeki ziyan
aklımdaki çukur derinleşecek
ham bulup bir sırtlanla devirdiğim masadan
kalkmaya iyi dilekler, sonsuz temenniler
ve güneş altında iyi görünen
arkadaşlara tutkun bir gölge payı
tanrım! aradan çıkar bu kirli payandayı
yas tutmam için bana bir halk gerekecek!

Salim Nacar

bozuk ritim ve düşüş

Eski
ne derece yalan
yani olası bir göçük altı faciası
“alo kaçak yayın”
Dur şimdi müflisi ihbar etme
O bizim alacaklımız

Geçmiş
günlerden bir Cuma
Hayrat namına sadaka
Aziz bahtiyar halk:
Yunus deyu sevenler lokali
Kıralkolik mahallesi
Aşağı sokak.

Bir yalancı elinden ekmek yemem ben

Açlığım
Knut Hamsun yadigârı
“Kemerini yeme, kemir kemeri”
Bedava kuyruk
Üst geçitten geçenin
Duası kabul olacak
Altında yedi kere ölmeden

Tahtalarımı sen koy aziz bahtiyar

Toprağın korkusu büyük
İçimden böcekler geçiyor
Bir şiir kurmacası bir şehir

Altın dedim
Eski gün yanığı
Altın
Van Gogh sarısı

Madeni var bizene
Oysa kalbim
Bir tane...

Alo:
Romantik sonları ihbar hattı
mı?

Murat Çelik

işaret koyan çocuk

Seçerse çoktan
beli doğrulur sandı
geçer insan hizasına da
fısıldar benzi solduran sıralardan
“Tenimin iştihasına bedelsiz
Meryem annemin bekaletindenim ben”
Şiva'nın saçları çözülmez âlemde.

İçinize ne geçti
tam ense kökünüzdün çocuklar
söyleyin hayata çağırın
teneffüsten daha güçlü ne var?

Okurken ölen çocukları kaldırıp
geldik yoldan
mahir atlar karatahtalar
çözdüler diz bağlarımızı
gümrah sessizlikler çoğalttı bizi
sütten kesilip terkos suyuyla beslendik
kuzu kuzu öğrendik özgürlüğü
iz bırakmayan kuytularda büyüdük.
Lakin hiç kafası basmaz buna hocanın
çetleşmekle kalp yatışmaz
tenler aşka ışımaz neonlarda
söylenmezse sevda düğümlemez boğaz.

E ya kim geçebilir
ela gözlerin açtığı yaralardan
Kim bilir
ten kıpırtısına aşk haramdır
Dünyayı gören çocuk kabuslarla uyanır
Kenarlara taşırmadan aşk nasıl karalanır
Var mıdır omzunda
dünyayı cennet böceği gibi dolaştıran?
Bülbül ötüncü ağlayan çocuklar
Bu tenim yağma olsun çalınsin tamtamlar
Yiğidin gönlüne şevk düşmelidir
çıldırısıya oynayalım topaç dönmelidir
Şıklara sığdıramazsin hoca
dünya benimdir
ııııııı şenliğim tuttu rakedelim
Haydi bilgiç ahlakçı maskeni takta gel
buyurmadan edemezsin saklama boşuna
hasretle seyrederek olduk haşarı bir çocuğu
aldın elimizden her şeyi daha ne vereceksin
Günahı da boynuna şeytanın
deneylerden içi boşaldı sevdanın.
Şimdi tuttursak bir misket havası
silinir mi gayri dünyanın karası?

Çitsarmaşığım cezbenle sars evreni
Kendi ötüşünü bul kesilsin sesler
Gök yağdırır ve hep kabul eder yer.

Yulun Eke

asimetrik ve atipik bir dünyadan seslenen şiir

Mehmet Akif Ertaş

Dili, inşa edilen atipik söylemin hem aracı, hem de amacı olarak görmek ve kullanmak, dili de söylem gibi atipikleştirmek yolunda ilerleyen bir imza; hem dilin, hem de söylemin tipikleşme ve dolayısıyla stereotipleşme zaaflarına düşmesine engel olabilir mi? Bu soruya Anita Sezgener, Yasakmeyve Yayınları'ndan 2011'de çıkardığı ikinci kitabı *Taşlık* aracılığıyla "neden olmasın?" karşılığını vermiştir.

Sezgener; atipik dilin ve söylemin kendine özgü dünyaları olduğunu, bu dünyaları; tipik, tipikleşen ve tipikleştirilen dillerin ve söylemlerin dünyalarıyla çözenin mümkün olamayacağını bildiği için karşılığında iddia yükleyebilmiştir. Atipik dilin ve söylemin dünyasına Sezgener, gökten zembille düşmemiştir. Onu bu noktaya; tipikliğinden, tipikleşmesinden ve tipikleştirilmesinden rahatsızlık duyduğu dünya götürmüştür. Bu dünyada koşmayan, dura dinlene ilerleyen Sezgener gerçekleştirdiği arkeoloji sayesinde zeminin aslında atipik dil ve söylemle oluşturulduğunu, tipik dilin ve söylemin zamanla atipik dil ve söylem üzerinde tahakkümünü ilan ederek kendi dili ve söylemi dışındakileri hasıraltı ettiğini gözlemlemiştir. Arkeoloji sırasında dilin ve söylemin yaşadığı simetri ve asimetri gelgitine de şahit olan Sezgener, atipik olduğu için doğal olarak asimetriyi de dışlamayan bir dilin ve söylemin varlığı üzerinde dirsek çürütmüştür. Asimetrik olanı da simetrisinin içinden çekip çıkarmayan Sezgener'in bu kavramlarla meşguliyeti onda bu tür denemelere kalkışan birçok çağdaşı gibi Bohemya hedonizmi var etmemiştir. Bu kavramların 'gerçek' anlamda toplumsallığını yaşayan alandaki karşılıkları onu daha fazla ilgilendirmiştir.

Okuruna sinematografik bir atmosferden seslenen Sezgener'in dizeleri 'Yeni Dalga' ve 'Yeni Gerçeklik' gibi akımlardan beslendiği için, atipik tipinin simetri ise asimetriğin paçalarına tutunmadan kendi öz varlıklarını duyurabilmişlerdir. Sinematografik atmosfer teatral olmayı umursarken dizeler trajedi diskuru çekmeye, atipik ve asimetrik dil ve söylem esteteze edildiği için özen göstermişlerdir. Sezgener'in estetiği atipik ve asimetrik kodlarla çözüldüğü için, trajedi diskuru çekmesine izin verilmeyen dil ve söylem, bir köşede monolog süreci yaşamaya terk edilmemiştir. Dizelere sinen atonal tını, tonal ritmin kökenine inebildiği için, stüdyoyu değil, bizzat sokağı, sokağın 'gerçek' anlamdaki gürültüsünü daha doğrusu kaosunu okurun yüz hatlarına derin izler bırakmayı ihmal etmeden çizmiştir.

Cin Ayşe adını verdiği fanzinini altıncı sayısına ulaştıran bir 'kadın' imza olarak Sezgener, 'kadın'ın da atipik ve asimetrik dil ve söylem gibi kendisine özgü bir dünyasının olduğunu bilinciyle, dilin aynı zamanda dişil kulvarını keşfe gayret ederken cinsiyetçi bir anlatıma itibar etmek zorunda kalmamıştır. Sezgener'in keşfettiği dişil kulvar, cinsiyetçilik dışında, Avrupa merkeziliğe, Avrupa merkeziliğin yapışık tuhaf ikizleri Oryantalizm ve Oksidantalizm'e de kapalıdır. 'Bura'lı olmayı dünyalı olmakla açıklayan Sezgener, nasıl ve niçin 'yerli' kalındığının ipuçlarını da atipik ve asimetrik dil ve söylem refakatinde bulduğu için dünyadaki 'burası'nın fotoğrafını çekerken vizörüne gölge düşmemiştir.

Taşlık, okurunu, atipik ve asimetrik dilin ve söylemin dünyasına, görecelilikle sonu gelmeyecek bir hesaplaşma dönemi başlatmak için buyur eden bir çalışma olduğuna da ima etmektedir. Bu yolu neredeyse yarılardan okurun artık, göreceliliğin hizmet-kârlığına soyunarak, inatla, ısrarla, tipik ve simetrik hezeyanlar yaşamak gibi bir lüksü, neden olsun?

şiir, aspirin ve akbalar

akbaların arttırdığını

yiyen adamlar gördük bir *sığdabitişir*
düzleri palazlanan kanamalı
adamlar

dükânları taşlamaya

kısıp kısıp kollarını

irin patlağı girdi

gecedee pıss!

bit yüzde *şapla açıldı*

linç!

(kesekağdı geçirdi
bir *küçük* 'tü bite yapıştı
soyadlarında *yuhhh*)

zifti sökmeye *çığ eller* vardı

öyle söylenip duruldu *salon*lardan.

uçurumu kolaylasın diye

hepsi iyi çocuklara

aspirin içirip durdu

suda eritip eritip kadınlar

televizyondaki yukardan
mış gibi
muş gibi yapıp
kauçuk ormanına sürdü
hırs sesiyle
500 yılı

yastığın altına büzüşelim de

kim örttü

üstümüzü sonra utanmadan!

kırık çaydanlıklar ve takma dişlerin yıllığı

bakın ağlamadık!

suya dayanıklıyız

diye fayda etmedi aspirinler

tek tek tartıldı yek sesimiz

der iken:

HERR BAŞKAN!

BİZ 'MİSAFİR' DEĞİLİZ!

Anita Sezgener

birileri amerika'yı havaya uçurdu

(Tüm düşünen insanlar
hem uluslar arası
hem de yerel teröre karşıdır...
Ama biri diğerini
örtmek için kullanılmamalıdır.)

Diyorlar ki o bir terörist, bir
barbar

A Rab'tır,
Afganistan'da
Bizim Amerikalı teröristlerimiz değildi
Klan¹ ya da Dazlakların işi değildi
Veya zenci kiliselerini havaya uçuranların
Veya ölüm hücrelerinde bizleri diriltlenlerin
Trent Lott değildi
David Duke, Giuliani
Schundler ya da emekli Helms değildi

Kostümlü belsoğukluğu değildi
Siyahları öldüren
Beyaz çarşaf hastalıkları
Sağduyu ve akıl sağlığını baltalayan
İnsanlığın çoğunu, nasıl isterlerse

Diyorlar ki (kim diyor? Kimmiş söyleyen)
Kim onlara ödüyor
Kim yalan söylüyor
Tebdil gezen kim
Köleleri olan kimdi
Kim iç etti paraları

Sömürgelerle midelerini dolduranlar kim
Kızılderilileri kim katletti
kim harcadı siyah toplumu

Wall Street'te kimler yaşıyor
İlk Sömürge
Hayalarınızı kim hadım etti
Ananıza tecavüz edenler kim
Kimler linç etti babanızı

Katranı, kuştüylerini kimler aldı
Kibrit kimdeydi, ateşi kimler yaktı
Kim öldürüp kiraladı
Kim diyor onlar Tanrıymış; hâlâ Şeytanın ta kendisiler

En büyük kim
En iyi kim
Kime benziyor İsa

Her şeyi yaratan kim
En akıllı
En muhteşem
En zengin
Kim demiş sen çirkinsin, onlar yakışıklı

Sanatı kim belirliyor
Ve bilimi

Bombaları kip yaptı
Ve silahları

Kimdi Köle alıp, satan

Kim verdi onların adlarını size
Kim demiş Dahmer'in kaçık olmadığını

Kim / Kim / Kim

Puerto Rico'yu kim çaldı
Hint Adalarını, Filipinleri, Manhattan'ı
Avusturalya ve Hebrides'i
Çinlilere afyonu kim kakaladı

Binalar kimin
Para kimin
Seni gülünç bulanlar kim
Seni kim kodese tıktı
Gazeteler kimin

Köle gemileri kimindi
Orduları kim yönetti

Çakma başkan kim
Kim hükümdar
Banker kim

Kim / Kim / Kim

Maden kimin
Kim burktu zihnini
Ekmek kimde
Barışa kimin ihtiyacı var
Sence savaşa ihtiyacı olanlar kim

Kim petrolün sahibi
Kimin yok emeği
Kim toprağın efendisi
Belli ki siyah değil
Çok büyük, kimse ondan büyük değil

Kim bu kentin sahipleri

Hava kimin
Ve su

Kulübeniz kimin
Çalıp, soyan, dolandıran ve öldürenler kim
Yalanı gerçek gösterenler
Kim sizi görgüsüz diye çağırınlar

En büyük evde kim yaşıyor
En büyük suçu kim işliyor
Kimler istediği zaman tatile çıkıyor

Kim öldürdü en çok zenci
Kim öldürdü en çok Yahudi'yi
Kim öldürdü en çok İtalyan'ı
Kim öldürdü en çok İrlandalı
Kim öldürdü en çok Afrikalı
Kim öldürdü en çok Japon'u
Kim öldürdü en çok Latin'i

Kim / Kim / Kim

Okyanus kimin

Uçaklar kimin
Postalar
Televizyon
Radyo

Kim sahip olduklarının farkında olmayanların sahibi
Kim çakma sahiplerin gerçek efendileri

Varoşlar kimin
Kentleri emenler
Kim yapıyor yasaları

Bush'u kim başkan yaptı
Kim demiş müttefik bayrağı dalgalansın
Kim demokrasiden konuşup sallıyor
KİM / KİM / KİMKİM

Yeni Ahit'teki Canavar kim
666 kim
Kararı kim veriyor
İsa çarmıha gerilsin diye

Kim asıl taraftaki İblis
Ermeni Soykırımından kimler nemalandı

En büyük terörist kim
İncili kim değiştirdi
En çok insanı kim katletti
En büyük şeytan kim
Kim hayatta kalmak için endişelenmiyor

Koloniler kimin
En çok toprağı kim çaldı
Dünyayı kim yönetiyor
Kim iyilik yaptığını söyleyip kötülük yapanlar
En büyük infazcı kim

Kim / Kim / Kim

Petrol kimin
Daha fazlasını kim istiyor
Kim söyledi sonradan yalan olduğunu fark ettiğiniz düşünceyi size
Kim / Kim / ???

Kim keşfetti Bin Laden'i, belki Şeytanlar
CIA'ye kim ödüyor
Bombanın patlayacağını kim biliyor
Kim biliyor neden teröristlerin Florida'da, San Diego'da
Nasıl uçulacağını öğrendiklerini

Patlamayı neden Beş İsraili'nin filme çektiğini
Ve zevkten taşaklarını şaklattıklarını kim biliyor

Güneş hiçbir yere gitmezken kimin ihtiyacı var fosil yakıtına

Kredi kartlarını kimler yaptı
Kim alıyor en yüksek vergi muafiyetini
İrkçılığa Hayır Konferansı'ndan
Çekip giden kim
Malcolm'u, Kennedy'i ve kardeşini kim öldürdü
Kim öldürdü Dr King'i, kim böyle bir şey isteyebilir?
Lincoln cinayetiyle de bağlantıları var mı?

Grenada'yı kim istila etti
Ya ırkçılıktan parayı götürenler
Ya İrlanda'yı sömürge diye tutanlar
Ya kim devirdi Şili'yi ve Nikaragua'yı sonra

David Sibeko, Chris Hani, kim öldürdü bunları
Biko'yu, Cabral'ı, Neruda'yı, Allende'yi
Che Guevara'yı, Sandino'yu öldürenler öldürdü

Ya Kabila'yı öldürenler kim, Lumumba'yı, Mondlane'i,
Betty Shabazz'ı, Presnes Margaret'i, Ralph Featherstone'u,
Little Bobby'i harcayanlar işte

Mandela'yı, Dhoruba'yı, Geronimo'yu kim kodese tıktı
Assata'yı, Mumia Garvey'i, Dashiell Hammett'i,
Alphaeus Hutton'u

Huey Newton, Fred Hampton, Medgar Evers,
Mikey Smith, Walter Rodney, kim öldürdü bunları
Fidel'i zehirlemeye kalkışanlar mı
Vietnamlıları baskı altında tutmaya çalışanlar kim

Lenin'in başı için ödül koyanlar kim

Yahudileri fırınlara koyanlar
Kim bunu yapmak için onlara yardım etti
Kim demiş "Önce Amerika" diye
Ve onaylamış sarı yıldızları

Kim / Kim / Kim

Rosa Luxembourg'ü, Liebnecht'i kim öldürdü
Rosenberglere
Ve dondurulmuş, işkence edilmiş, suikasta uğramış
Kaybolmuş tüm iyi insanları

Cezayir'den, Libya'dan, Haiti'den
İran'dan, Irak'tan, Suudi Arabistan'dan, Kuveyt'ten
Suriye'den, Mısır'dan, Ürdün'den ve Filistin'den
Zengin olanlar kim

Ya Kongo'da insanların ellerini kesenler
Kim Aids'i icat edenler, Kızılderililerin battaniyelerine
Mikropları yerleştirenler
Kim tasarladı "göz yaşı patikalarını"²

Maine'i havaya uçuranlar kim
Ve İspanyol Amerikan Savaşını başlatanlar
Sharon'u iktidara taşıyanlar
Batista'yı, Hitler'i, Bilbo'yu,
Chiang kay Çek'i destekleyenler

Kim / Kim / Kim

Kim dedi olumlu ayrımcılık³ kaldırılınsın
Kalkınma, Yeni Düzen, Yeni Sınır, Büyük Toplum

Tom Göt Clarence kimin için Çalışıyor
Kolon'un ağzından kim çıkıyor
Condoleeza'nın ne tür bir sürtük olduğunu kim biliyor

Kim ödüyor Connelly'e tahta bir zenci olması için
Kim verdi Dahi Ödülünü aşağı doğru batan insanlara

Nkrumah'ı, Bishop'u kim devirdi
Robeson'u zehirleyen kim
DuBois'i kodese tıkmaya çalışan
Rab Jamil al Amin'e, Rosenberglere, Garvey'e
Scottsboro Çocukları'na, Hollywood Onlusuna
Kim komplo kurdu

Reichstag'ı kim tutuşturdu

Dünya Ticaret Merkezi'nin bombalanacağını kim biliyordu
İkiz Kulelerde çalışan 4000 İsraili işçiye
Kim dedi o gün evden çıkmayın diye
Neden Sharon geride durdu?

Kim, Kim, Kim

Baykuşun infilakı diyor gazeteler
Şeytani yüz görülebilir

Kim KİM Kim KİM

Savaştan para kazanan kim
Korku ve yalanlardan nemalananlar
Böyle dünyayı kim ister
Kim dünyanın emperyalizmle, ulusal baskıyla ve terörle
Şiddetle, açlıkla ve yoksullukla yönetilmesini ister.

Cehennemın hükümdarı kim?
En güçlü kim

Sizce kim görmüş tanrıyı
Sadece?

Ama herkes görmüştür
Şeytanı

Bir Baykuşun patlaması gibi
Hayatında beyninde nefsinde
İblisi tanıyan bir Baykuş gibi
Tüm gece, dinlersen bütün gün, bir Baykuş gibi
yangında patlayan. Berbat bir alevde
cılıgın bir köpeğin ıslığı gibi
Soruların yükseldiğini duyuyoruz

Cehennem ateşinin asit kusmuşu gibi
Kim ve Kim ve KİM (+) kim kim ^
Kiiimm ve Kiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiim

Amiri Baraka

Çeviri: Mustafa Burak Sezer

¹ Beyaz Güney Amerikalıların gizli bir cemaati, 19. Yüzyılda kölelere eşit haklara karşı durmak için kuruldu; siyah insanları baskı altına almak için terörist taktikler kullandılar.
² 'Trail of Tears' ya da Cherokee dilinde ('Nunna daul Tsuny'). Yerlilerin üzerinde ağıladığı patika. 1830'larda Amerikan başkanı Jackson'un 'Kızılderililerin Ortadan Kaldırılması Yasası'nı onaylamasıyla başlayan yerinden ve yurdundan edilme projesi ve soykırımlar. Yurdundan sürülen yerlilerin yaşamak için çıktığı ve binlercesinin öldüğü yolculuğun ismidir.
³ (affirmative action) geçmişte kadınlara ve azınlıklara karşı yapılan ayrımcılığı, ekonomik şartları ve eğitim fırsatlarını yükselterek telafi etmek için tasarlanmış siyasi yöntem.

birileri amerika'yı havaya uçurdu'ya giriş ya da amireka'yı neden sevemiyoruz?

Mustafa Burak Sezer

Amerika'da yirmi iki eyaletin 'poet laureate'i (saray şairi) var. Amerika ulusal saray şairliği makamı 1937'de başladı ve bu göreve getirilen şairlere o zaman 'Kongre Kütüphanesi Danışmanı' deniyordu. 1985'te ise bu 'saray şairliği'ne dönüştü. New Jersey 1999'da kendi saray şairliği makamını oluşturdu. 2000 yılının ilk saray şairi Gerald Stern'di. Görev süresi iki yıl olup bu göreve gelen şaire on bin dolar maaş bağlanıyor. Saray şairinden yılda en az iki kere halka şiir okuması, okullarda ve eyalette şiiri desteklemesi bekleniyor. New Jersey'in ikinci saray şairi Amiri Baraka'yı, N.J. Beşeri Bilimler ve N. J. Sanat Eyalet Meclisi tarafından atanan seçici kurul seçmiş ve vali James McGreevey de atamasını yapmıştı. Daha sonra bu, onlara göre sonun başlangıcı olmuştu.

Baraka 70'lerden beri Marksist-Leninist-Mao Zedong düşüncesinin sözlü yorumcusu oldu. Ekim, 2011'de 'Birileri Amerika'yı Havaya Uçurdu' diye, 11 Eylül saldırılarına cevap niteliğinde olan 226 dizelik bir şiir yazdı. 21 Eylül, 2002'de bu şiirini N.J. Geraldine R. Dodge Şiir Festivali'nde seyircilere okudu. Seyirci saray şairini yuhalamaya başladı. Şu ana dek insanları, şiirin mesajı mı yoksa şiirin davul sesi monotonluğunda ağır adımlarla yürümesi mi rahatsız etti belirsiz.

"Patlamayı neden Beş İsraili'nin filme çektiğini / Ve zevkten taşaklarını şaklattıklarını kim biliyor" dizeleri anında Yahudi seyircilerin radarına takılmıştı. Ya da "Dünya Ticaret Merkezi'nin bombalanacağını kim biliyordu / İkiz Kulelerde çalışan 4000 İsraili işçiye / Kim dedi o gün evden çıkmayın diye" dizeleri. Yahudiler ve Yahudi Teşkilatları faul var diye bağırıyorlar ve Baraka'nın istifasını istediler. Baraka "kapayın çenenizi" demekle yetindi. Çok geçmeden vali McGreevey'in de kığı tutuştu. Baraka'dan istifasını istedi. Baraka ona da "kapa çeneni" dedi. Vali umutsuzluk içinde yürerken, bazı saray şairlerinin hükümetin istekleri doğrultusunda hareket ederken, N. J. yasa yapıcılarının N.J.'yin zirvedeki şairini görevden alacak hiçbir kanun çıkarmadığını öğrendi. 60'ların makine politikasına karşı olan öfke artık yankılanmıyordu, özellikle şiir festivallerinde ama Baraka hâlâ esmeye devam ediyordu. Adamlar bir şairi saray şairliğine aday göstermişse en azından o şairin çalışmalarına vakıf olmalı. Baraka'yı birçok şeyle suçlayabilirler tabi. Ama ketum biri olarak değil. Çünkü Baraka senelerdir bunları konuşuyor.

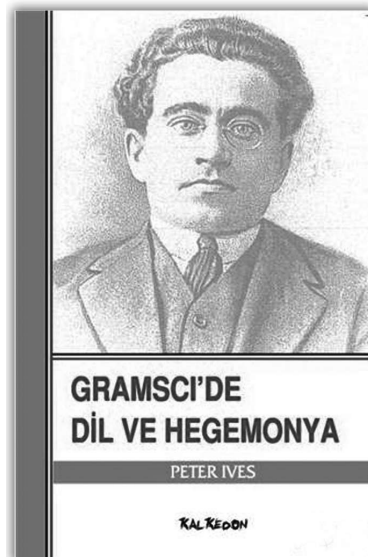
Baraka'nın şiiri birçok kesimde üzücü izlenimlere neden olurken, bir sürü tartışmayı da beraberinde getirdi. Şiirin, bir antisemitik doğası olup olmadığı hakkında anlaşamasa da, şiirin kendi kültürel ve edebi bağlamında okunması önemli. Ama yine de dikkati elden bırakmamalıyız. Şiirdeki mesellerin çoğunun doğru olması bir yana, siyah bir kişinin çalışması incelemeye tabi tutulduğunda, eleştirmenlerin çoğu perspektifini kaybedip metnin nefret, v.s. hakkında olduğu hükmünü yapıyorlar. Eleştiride bu tür yaklaşımlar yeni değil tabi ki. Amerikalı eleştirmenler siyahi bir yazarla karşılaşınca ilerici eleştirel donanımlarını bir yana

bırakıp, ilkeller karşısında kendinden emin bir üstün/egemen havasına bürünüyorlar. Ne kadar gizlenirse gizlensin, Baraka etrafındaki tartışmalar ve onun istemeyen adamlığı 'Birileri Amerika'yı Havaya Uçurdu'dan çok daha öncelere dayanıyor.

Baraka şiirdeki sorularına belirli bir duruma ulaşmak için sadece dili organize ederek ve hazırlayarak ulaşabilir. Ama daha önemlisi şiir okunmaktan ziyade işitilmesi için yazılmış. Diğer önemli mesele de şair daha Yahudilere gelmeden, Amerikan teröründen etkilenmiş baskı altındaki gurupların, yurdundan sürülmüş, katledilmiş Kızılderililerin, siyah Amerikalıların çektiği acıları kulaklarımızda yankılatan bir dil kullanıyor.

2 Ekim 2002'deki demecinde, Baraka, "Özür dilemeyeceğim, istifa etmeyeceğim" diyor. Şiirini nasıl okumamız gerektiği hakkında bize bir sürü ipucu da veriyor. Diyor ki, "şiirin esas konusu siyah Amerikalıların iç terörden çektikleri acılara, yurtlarından kaçırılıp Amerikan köle ticaretinde kullanılmalarına, köle tüccarları, köle sahipleri, ABD eyalet yasaları, Klanlar, Dazlaklar, yerel Naziler, linçler, insani hakların reddedilmesi, ulusal baskı, ırkçılık ve suikastlara odaklanıyor. Bunların Bush'un 'Terörle Savaş' çağrısıyla ilişkisiyse, siyahların her zaman kendilerini terörün kurbanı olarak hissetmiş olmalarıdır; devlet terörü olsun, genel anlamda terör olsun. Yani biz, tarihimizi reddedip, onların bugünkü çağdaş realitelerine katılmamızı istemeleri karşısında, yüzeysel bir vatanseverlik adına dünyadaki insanların çoğuna saldırımları, özellikle de üçüncü dünyanın beyaz olmayan insanlarına saldırımları karşısında daha fazla kudurup, isterikleşemeyiz."

Yine Baraka niyetinde oldukça kesin konuşuyor, "vicdanen, bize göre uluslararası haçlı seferinin kendini meşrulaştırmış, beyaz ırkın üstünlüğünü savunan, ulusal baskının refakatçiliğini yapan emperyalizmin en korkunç biçimiyle dünya üzerinde askeri diktatörlük kurmasını kutlayamayız. Tüm bunlar beyaz olmayan ırkın dünyasındaki süper kaynakları boşaltmak için tasarlanmış, bu aynı zamanda dünyanın büyük çoğunluğu içinde geçerli! Yegâne uluslararası süper güç olarak, Bush ve müttefikleri tarafından çılgınca sarf edilmiş terör suçlamaları için diyorum ki, onlardan daha tehlikeli terörist yok!"

Gramsci'de Dil ve Hegemonya
Peter Ives
Kalkedon 2007

menkabe-i meşaiyun

averta

*averta! gümüş folyolar çekik. yanarkat: spidikrom.
alıcılar: çoğu saklı. jeneriksiz talaş. soyunma hangarları.
sansarların simsarları bile amber kokuyor. meteor, motor.
mağaranın sonu yok. gökten iniyor tepegöz.*

poz! poz! bir iştah anahtarını:
kesif andropoz.

-Güfteyi bu aşifte okumuş masalara
-Nezih olanlar tenzih ediliyor keşifte
-İki taraf tenvirat geçiriyor baypas'ta
-Kalanlar Badempalas'ta

uzun kızlar

Uzun kızlar uzun uzun bücür terzilerini,
mütemaşilerini alkışlıyorlar ayakta. (Toplu Çekim)

Periskopçu sırnaşık, Fankulüp Sarı Benek,
İks iks dokuz rontçular, tarassut kurmayları,
uzun masa altından maytap verip kaçanlar...
hepsi o dev salonda.

Sapsız, una bulanmış, çok uzun bir fırın küreğinin
omurunda şarlayıp şıkırdıyor karnaval!

Büstiyer sökücü obez gacolardan biri çıktı geldi
sonunda; hem selâmını, hem de son
fırtınanın sinyalini verdi kızlara.
Gıcır gıcır iki mercek, rayları tutuşturarak yetişmeye
çabılıyor şimşek bacaklılara. (Kamera Açısı: çok sert kontr-plonje)

İzleyenler galeyana geldiler bir ara; nedeni anlaşılmadı.
Herkes ayağa kalktı. Ana aydınlatmayı kesiverdi birisi;
yeniden verdi sonra.

Estetikte eksper ya, Hoca da ortalarda.

-Ah şekerler meşheri, ah revüler reyonu!..
-Hocam, devamınız tam, buradasınız gün gece,
aruzla mı kardınız şu yaman kreyonu
da, serdiniz çize çize şu arusları körpe?
-Nerde güzel, güzellik, orada Kâşif Hoca!
diye yazsak acaba kızar mısınız bize?
-Hayatla şiiri, şiirle hayatı, ayırmadan, iç içe
yaşayan örnek bir insansınız Hocam, takdirle,
ğıptayla bakıyoruz hep size.
-Defile bir vesile, bir tür def-i gam, bana!..
-Huriler jürisine başkan yapalım sizi!..
-Eksik olmayın mîr'im, miraren ve kiraren
almaktayım zaten böylesi teklifleri.
Mefkûremiz elbette defosuz bir defile!

“Kem Kâşif”, diye söyleniyorlar o sırada, biryerlerde:
seki çaticılar, yayı gerilmiş yayalar, modistralar...
“Gusto, fisto çarklarıyla dalıp terzihaneye,
resmen tecavüze meyilliyor haneye.”
“Mahrem yerlerimize enfiltre oldu zaten!”
diyor bir bolıçe.

Onca homurtudan, onca fiskos'tan, Keşifbaz'ın
kocaman, kepçe kulaklarına ulaşan az değildi.
“Muarızlarına müsamahasızdır Hoca!” Böyle denilirdi
kara kampüste. Akıbetini Kâşif'e yaslamış, dümenci
bir agreje, bir gün dilinden taşırıvermişti, nasıl yomsuz
sazıyla geçtiğini taarruza:

Bizi fâş edenleri defedip def dümbelek
Dile veren kim varsa kesin ele vererek
Haddini bildirerek vasal yamaklarının
Öcünü aldırarak fesat tertiplerinin
Görmezden gelmeyecek çömez kaymalarını
Biat eden birlikler kurarak Sur dışında
Tam bağımlı prensleri ensesinden kavrayıp
Yır yırlayıp zızzır çalıp uzaktan kumandayla
Dominyonla, mandayla anjiyo beyliklere
Lekesiz müstemleke gerek memleketlere!

Omurgalı sömürge, çift kolonlu koloni...
dedim, yaraşmaz bize.
Uymazları kazınmış dev çanaklı şu uydu,
Gördünüz, nasıl uydu dumanlı perçemime
o veda gecesinde.

Tâbiyet, tabasbus, abus çehre, güler yüz...
Bütün iş duman duman, duvar yarıklarından,
oyulmuş kilitlerden sızmak gizliliklere,
iş devirip sıvışmak.

Bacasından kovsa da, iskemleyi çevirip,
bura bura indirip enenmiş tabureyi,
yer kapmak locasında.

Her hücreye bir uyruk!.. Her hücreye
seve seve Şeyh'e kuyruk olmanın kıvancını
taşayan (kolay değil taşımak!) bir ajan
yerleştirmek. Mandayla, dominyonla,
anjiyo beyliklere...

Lekesiz müstemleke gerek memleketlere!

Mehmet Mümtaz Tuzcu

Balık Sepetleri

SSchnurre Wolfdietrich

Çev. Kâmuran Şipal

SSchnurre, Wolfdietrich, [22.8.1920 Frankfurt - 9.6.1989 Kiel]. Bir kitaplık memurunun oğlu. Çocukluğu Frankfurt'ta, 1928'den sonra da Berlin'de geçti, humanist liseyi bitirdi. 1939 ve 1945 arasında asker. Savaşın bitiminden kısa bir süre önce askerden firar ederek 1945 sonunda Berlin'e (Doğu bölgesi) döndü. 1946'da Berlin'in Batı bölgesine geçerek burada çeşitli dergilere yazılar yazdı. 1950'den başlayarak bağımsız yazar olarak Berlin'de, 80'lerin başından başlayarak da Felde'de yaşamını sürdürdü. 'Gruppe 47' edebiyatçıları derneğinin kurucularından. 1983'te başarılı çalışmalarına karşılık 'Georg-Büchner Ödülü'nü aldı. Çok yönlü, aynı zamanda üretken bir yazar. Şiir kitapları da çıkarmasına karşın sanatsal etkinliğinin odak noktasında her zaman düzyazı, düzyazının da kısa öykü, parabol, yergi, özdeyiş gibi formları ağır bastı. Fazla söze yer vermeyen kısa öyküleri H. Böll'ün ve Borchert'in öyküleriyle birlikte dönemin yazı üslubu üzerinde belirleyici bir rol oynadı. Pek çok öykü, roman, radyo ve televizyon oyunu kaleme aldı.

Bataklıkta yer; bastıkça esniyordu. Yosun, kamış ve sazlar büyüyordu üzerinde. Söğütler rahat bir adam boyunu aşmıştı.

Kayığı yüzdürmek, kimse görmeden balık sepetlerinden birkaçını kaldırıp bakmak istiyordu. Hani bir şey için değil, içlerine bir göz atacaktı, o kadar; çünkü balıkları alıp eve götüremezdi, okulu asmış olduğu ortaya çıkardı o zaman.

Aslında şimdi eve dönmüş olması gerekiyordu. Kente kadar, gerisin geri upuzun bir yol vardı önünde. Saat de besbelli biri geçmişti. Ama işte sülün yuvasına takılmış, gerdanları elmas gibi parıldaayan uzun kuyruklu erkek sülünler, peşlerine taktığı, sürekli gagalarını oynatan mat kahverengi dişilerine kur yaparak gelene kadar yuvanın önünde pusuya yatmıştı. Sonra yerden sümüksümböcek kabuklarını toplamakla vakit geçirmiş, sazlıktaki geçen yıldan kalma kuş yuvalarıyla oyalanmış, ıslıl ıslıl karga kusmuklarını, aç gözlü kargaların et parçaları sanarak yuttuğu ateş kırmızısı lastik şeritleri seyretmişti. Şimdi en son, adeta doruk noktası olarak da kayık kalmıştı geriye; hemen sazlığı dönünce oracıkta, zincirle bir kütüğe bağlanmış duruyordu. Kuşkusuz kilidi açmak olanaksızdı, ama zincirin kütüğe geçtiği halka oynuyordu; çekip çıkarılabiliyordu belki.

Cebindeki sümüksümböcek kabukları, koşarken takırdıyordu hafifce. Ağzını açmış, öyle soluyordu. Sazlığın köşesini döner dönmez adamı gördü; sazlar arasında diz çökmüş, bir çıkınla uğraşıyordu.

Willi sindi. Ellerini yosunlara dayadı. Derken çıkın sandığı şeyin bir insan, bir kadın olduğunu fark etti. Kadın ayaklarını oynatıyordu. Ama bu oynatışı uzun sürmedi. Az bir şey şöyle, sonra kalakaldı.

Adam doğruldu. Elleriyle vurarak dizlerini temizledi. Arından, ayağıyla kadını dürtükledi, ama kımıldamadı kadın.

Willi'nin elleri iyice yosunlara gömüldü. Parmaklarının arasında yeşilimsi sular belirdi. Gözlerini dikmiş, hâlâ kadına bakıyordu. Adam kendisini fark edip, ağır ağır üzerine doğru gelirken de kadından ayırmadı gözlerini.

"Ne istiyorsun?" diye sordu adam.

Willi başını kaldırdı.

"Öldü mü kadın?"

"Öldü," dedi adam.

"Neden öldürdün onu?"

Adam eğildi. Gözlerini kısıp söğütüğün dört yanına bir baktı şöyle.

"Yalnız mısın?"

"Evet," diye cevap verdi Willi.

Adam yaklaştı.

Willi, adamın yanından başından kadına baktı.

"Sevmiyor muydun onu?"

"Yok," dedi adam.

"Peki şimdi?"

"Burada ne arıyorsun?" diye sordu adam.

"Efendim?"

"Burada ne arıyorsun, dedim."

Kadın sarışındı. Üzerinde açık renk bir manto, ayaklarında düz topuklu ayakkabılar vardı. Ayakkabılarına balçık sıvanmış, kuru meşe yaprakları yapışmıştı.

"Kayığa gidecektim," diye cevap verdi Willi.

"Hangi kayığa?"

Adam ellerini ceplerine soktu.

"Şu ordaki."

"O kayık bağlı," dedi adam.

"Ama halka oynuyor."

"Yok canım."

"Tabii oynuyor. Bir taşla vuruldu mu çıkar."

"Kimin kayığı bu?"

"Balıkçımın."

"Sık sık gelir mi balıkçı buraya? Diyelim bugün?"

"Bugün dünyada gelmez."

Adam tekrar kadının yanına döndü.

"Yaklaş şöyle biraz!"

Willi gitti.

"Sen bacaklarından tut!" dedi adam. Kendisi de kadının koltuk altlarından kavradı. "Durma yapış!"

Willi yapıştı. Ölü kadını sürükleye sürükleye kayığa getirdiler.

"Çantası kaldı," dedi adam.

Willi dönüp, kadının el çantasını yerden aldı.

Adam asılıp çıkardı halkayı. Sonra kadını çeke çeke kayığın içine aldı. Kadının kayıktan sarkan ayakları suya battı.

"Kürekler nerde?" diye sordu adam.

"Ben alıp geleyim."

"Nerde kürekler?"

"Saklı. Orda, kurumuş meşenin içinde."

Adam gitti. Az sonra, soluk soluğa koşarak döndü. Kürekler omzunda sağa sola sallanıyordu.

"Duydun mu?"

"Neyi?" diye sordu Willi.

Kulak verip dinlediler.

"Bak!" dedi adam. İyice havaya kalkık işaret parmağı titriyordu.

“Ha, bu mu, aladoğan bu.”

“Neymiş?”

“Aladoğan,” dedi Willi. “O böyle öter.”

“Sen buraları biliyorsun galiba?”

“Eh.”

Kayık, hemen sazlık boyunca yola koyuldu. Adam kürek çekiyor, Willi balık kabının kapağıyla dümeni idare ediyordu. Schlenke Irmağı'nın göle döküldüğü yerde kadını suya bıraktılar. Eteklığı birden şişti kadının. Adam kürekle bastırıp, eteklik altındaki havayı dışarı çıkardı. “İşte böyle!” dedi.

“Çantası kaldı!” dedi Willi.

“Ver bana!”

Willi, ayağa kalkıp, çantayı adama uzattı. Adam da kalktı ayağa. Bir an çevresine bakındı. Sonra Willi'ye doğru acele bir adım attı. Kayık sallandı. Willi sendeler gibi oldu. Adam, Willi'yi yakalayıp tuttu sımsıkı.

“Yok bir şey,” dedi Willi.

Adam, Willi'yi bırakıp çantayı sazlığa attı.

“Gidiyoruz.”

Dönüşte bir balık sepeti mantarının yakınından geçerken, Willi kayığın provasında diz çöktü.

“Bir balık sepeti.”

Adam ıslığı bıraktı.

“Hani?”

“İşte orda.”

“Bakmak ister misin içine?”

“İsterim tabii.”

“Haydi öyleyse.”

Mantarın oraya doğru yola koyuldular.

“Sol çek!” dedi Willi. “Sol! Sol! Sıya! Sağ çek şimdi! Kal öyle!”

Willi, kalkıp kayığın kenarından eğildi.

“Bir şey yok mu?” dedi adam. Boynunu ileri doğru uzatmıştı.

“Yeşil sazan” diye cevap verdi Willi. Balık sepetini gerisin geri suya bıraktı. Dayanıp kayığı bir kızıl ağaç kökünden açığa aldı. “İş yok yeşil sazanlarda.”

Adam tekrar küreklere yapıştı. Yine bir ıslık tutturmuştu.

“Başka balık sepeti nerde var, biliyorum.”

“Ha?”

“Başka balık sepeti nerde var biliyorum, dedim.”

“Nerde var?”

“Şu ötede.”

Willi, karşıda bir yeri gösterdi.

“İyi,” dedi adam.

“Geçenlerde bir su tavuğu vardı birinde.”

“Yapma?”

“Tuhaf, değil mi? Su tavukları dalarlar da ondan. Bir gün de su faresi gördüm bir tanesinde.”

“Nasıl, siz burada mı oturuyorsunuz?”

“Hop!” diye seslendi Willi. Gözlerini kısıp, kayığın kenarından eğildi.

“Var mı bir şey?”

“Boş. Ama her vakit bir şey olurdu içinde.”

“Belki sepette iş kalmamıştır.”

“Yo, ondan değil. Sepet doğru durmuyor, yana devrilmiş.”

“Sepet yana devrilince balıklar anlar mı?”

“Öf, öyle anlarlar ki!”

Adam yeniden küreklere yapıştı.

“Demek sizin ev burda?”

“Yok canım, şehirde oturuyoruz. Sağa, sağa, hop! Vay canına, sallanıyor. Bahse girerim, bu sepette iş var.”

Adam oturduğu yerden biraz doğrulmuş, Willi'ye bakıyordu.

“Hanibalığı. Şuraya bak. Hanibalığı dolu sepet.”

“Ne hoş şeyler öyle.”

“Değil mi?”

Willi, sepeti tekrar suya bıraktı.

“Hiç almayacak mısın içinden?”

“Aptal mıyım ben? Alayım da seninkiler evden çaksın mı?”

“Neyi çakacaklar?”

“Gidip söylemezsin, değil mi?”

“Amma yaptın.”

“Okulu astık.”

“Ha, öyle ya. Balıklar sonra seni ele verir.”

Kıyıya gelip yanaştılar. Sazlıktan doğru bir angıt kuşunun kısık sesli ötüşü duyuldu.

“Gel haydi, durma!” dedi adam.

“Az bekle, şu halkayı takayım!”

Willi, halkayı kayığın kenarındaki yerine soktu. Sonra kürekleri aldıkları yere götürdü.

“Haydi, yürü!”

“Geliyoruz işte!”

Bir iki orman yolunu geride bırakıp, şoseye geldiler. Yola tam çıkmışlardı ki, iki bisikletli önlerinden geçti.

Adam, yüksek sesle: “Kobayları sever misin?” diye sordu.

“Sorduğun şeye bak,” dedi Willi. “Üç tane kobayım var evde.”

Şoseyi tutup, bir boy gittiler. Yol kenarındaki kayın ağaçlarının yapraklarına ıslık ıslık güneş vurmuştu. Bir saksağan, önleri sıra hızla uçup gitti. Bir ara, bir yaya çıktı karşılarına. Adam durup saatine baktı.

“Vay canına!”

“Kaç?” diye sordu Willi.

“Dörde geliyor.”

“Eyvah, hapı yuttuk.”

Willi adama elini uzattı.

“Yoksa biraz daha gelecek misin?”

“Gelmeyeyim daha iyi” dedi adam.

“Hoşça kal öyleyse.”

“Güle güle,” dedi adam.

Dönemece varmadan, yeniden arkasına döndü Willi. Adam, hâlâ şosenin üzerinde duruyordu. “Bir şey mi var?” diye seslendi Willi'ye.

“Gerçekten ele vermeyeceksin, değil mi?”

“Neyi?”

“Okulu astığımı canım.”

“Hiç ele verir miyim.”

“İyi öyleyse. Hadi hoşça kal!”

Adam kolunu kaldırdı.

k a r a y a z ı

BİR VESİKALIK GOSPEL

Bahtı Kara'lara..

22 haziran 1980 İkiçeşmelik'te kahvesinde Arap Kadri'yi vurdular
Portofino eskizli dürrenmattlarla külliye komşu bir bakımdan Pazar!
Hayyam o devirler reşit değil Gutenberg Matbaasında bir ispanik matbu
Meyhaneler ve tensazlılar Gülümser..
Kafadan bacaklı halde kocamış milenyum haspaları yavrulamazken
Kadınlar hamamında pinhân şairler de yoktur!

Ne diyorduk Arap Kadri'yi niçin kahvesinde İkiçeşmelik'ten bu yana bozduramayız
Bir! ya yaşıt kının oğlakları galat bilmeyerek rahatsızdır
Yahut hemkaplıcalar bir kovasuylan kâmil vesaiti pek tekerdir
Nasıl olsa Arap Kadri'yi nasıl tanırdık dükkânlarda kimseyle gerinmemiştir ki o
Piştisini elinden geldikçe masada vurulana değin piştiksiz
Arkasından bir kuştur erendizdir Attar'dır ondan sonra ikide bir çeşmelik

Polonez bir muganni kendine gelir gibidir toplama kampanyasında
Ah arapşinas Kadir! piştiksiz elinden ha ne gelir?

Kamburluk taslamak! bir yeni Akaye More
Om! bîzar bîzar bîzar..

Öktem Tepe

haziran **16** ağustos